

МІЖРЕГІОНАЛЬНА
АКАДЕМІЯ УПРАВЛІННЯ ПЕРСОНАЛОМ

МАУП

**МЕТОДИЧНІ РЕКОМЕНДАЦІЇ
ЩОДО ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ САМОСТІЙНОЇ
РОБОТИ СТУДЕНТІВ
з дисципліни
“СУЧАСНА УКРАЇНСЬКА ЛІТЕРАТУРА”
(для бакалаврів)**

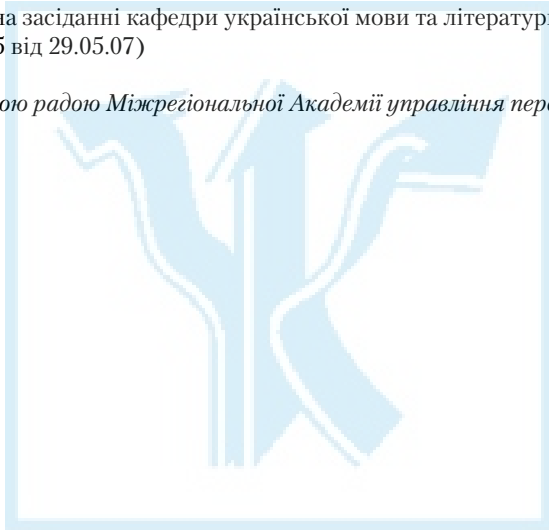
МАУП

Київ 2008

Підготовлено професором кафедри української мови та літератури
С. П. Касьяновою

Затверджено на засіданні кафедри української мови та літератури
(протокол № 5 від 29.05.07)

Схвалено Вченою радою Міжрегіональної Академії управління персоналом

МАУП

Касьянова С. П. Методичні рекомендації щодо забезпечення самостійної роботи студентів з дисципліни “Сучасна українська література” (для бакалаврів). — К.: МАУП, 2008. — 74 с.

Методичні рекомендації містять пояснювальну записку, тематичний план, зміст дисципліни “Сучасна українська література”, питання для самоконтролю, а також список літератури.

© Міжрегіональна Академія
управління персоналом (МАУП),
2008

ПОЯСНЮВАЛЬНА ЗАПИСКА

У процесі підготовки перекладача особливе місце належить самостійній роботі студента з дисципліни “Сучасна українська література”. Студентові слід знайомитися зі зразками прози, поезії, творами драматургії, володіти літературознавчою оцінкою мистецьких явищ. Уміння самостійно організувати роботу з художніми творами дозволить студентові систематизувати знання з філології. А це відповідно позначиться на виконанні професійних обов’язків. Перекладач повинен розширювати запас власної активної лексики, прагнути до осягнення конотативних значень мовних одиниць, стежити за зміною виражальних засобів мови. Естетично оцінити художній твір можна лише після ознайомлення з текстом, творчістю письменника та літературно-критичною оцінкою. Метою методичних вказівок щодо забезпечення самостійної роботи є сприяння у засвоєнні навчального матеріалу в позааудиторний час. Навчальний матеріал систематизовано відповідно до кредитно-модульної технології навчання. Перший модуль присвячено сучасній українській поезії; у другому – передбачено ознайомлення зі світом української прози; засвоєння третього модуля дасть можливість досягнути тенденції розвитку сучасної української драматургії та театру. До кожної із запропонованих до вивчення тем подано перелік завдань, які будуть опрацьовані на семінарських заняттях, визначено теми для дискусійного обговорення, подано теми для написання рефератів та визначено позиції рекомендованої літератури. До тем, присвячених вивченню поезії, подано твори для виконання самостійного аналізу.

Методичне забезпечення контролю знань полягає в забезпеченні системи оцінювання знань студентів. Організація поточного контролю знань студентів здійснюється під час практичних занять. Рубіжний контроль знань студентів полягає в оцінюванні роботи під час дискусій, круглих столів та за виконаними рефератами. Підсумковий контроль знань студентів проводиться за переліком питань для самоконтролю. Таким чином, студент має можливість набути уміння аналізувати художні твори з урахуванням їх естетичної, художньої, ідейної цінності та позиції автора, і виявити індивідуальні знання з курсу сучасної української літератури.

Матеріал вивчення дисципліни “Сучасна українська література” структуровано за історико-літературним принципом.

Текстуальне вивчення включає зразки поезії, прози, драматургії, публіцистики письменників другої половини ХХ ст.

При розгляді кожного твору особлива увага звертається на своєрідність розкриття художньої ідеї та художню неповторність.

ТЕМАТИЧНИЙ ПЛАН
дисципліни
“СУЧАСНА УКРАЇНСЬКА ЛІТЕРАТУРА”

№ пор.	Назва змістового модуля і теми
1 2 3 4 5 6 7 8 9 10	Змістовий модуль І. Ідейно-естетичні надбання і втрати сучасної української поезії Література другої половини ХХ — початку ХХІ ст. як форма існування української національної свідомості Жанрово-стильові пошуки української поезії другої половини ХХ ст. Творчість Євгена Маланюка Творчість Андрія Малишка Творчість Василя Стуса Творчість Дмитра Павличка Творчість Івана Драча Творчість Бориса Олійника Творчість Василя Симоненка Творчість Ліни Костенко
11 12 13 14 15 16 17 18 19	Змістовий модуль ІІ. Здобутки сучасної української прози Жанрово-стильова різноманітність прози другої половини ХХ ст. — початку ХХІ ст. Творчість Олександра Довженка Творчість Івана Багряного Творчість Уласа Самчука Творчість Григора Тютюнника Творчість Павла Загребельного Творчість Михайла Стельмаха Творчість Олеся Гончара Творчість Валерія Шевчука

1	2
20 21 22	Змістовий модуль III. Основні тенденції розвитку сучасної української драматургії і театру Ідейно-естетичні пошуки драматургії другої половини ХХ ст. Творчість Олексія Коломійця Українське літературно-мистецьке життя на зламі ХХ–ХХІ ст.
Разом годин: 54	

ЗМІСТ САМОСТІЙНОЇ РОБОТИ
з дисципліни
“СУЧАСНА УКРАЇНСЬКА ЛІТЕРАТУРА”

Змістовий модуль I. Ідейно-естетичні надбання і втрати сучасної української поезії

Тема 1. Література другої половини ХХ – початку ХХІ ст. як форма існування української національної свідомості

Аудиторна самостійна робота

Семінарське заняття

1. Взаємозв'язок між суспільними процесами за участі українства та розвитком української літератури у другій половині ХХ ст.
2. Питання періодизації історії української літератури ХХ ст.
3. Тенденції розвитку літератури в Україні у другій половині ХХ ст.
4. Розвиток прозових жанрів в українській літературі другої половини ХХ ст.
5. Естетичні принципи діяльності Мистецького Українського Руху.
6. Умови появи Нью-Йоркської групи поетів.
7. Естетичні настанови українських поетів-“шістдесятників”.
8. Ламання стереотипів функціонування художнього слова в українській літературі на зламі ХХ–ХХІ ст.

Позааудиторна пошуково-аналітична робота

Теми дискусій

1. Перешкоди на шляху до об'єднання українських письменників, які працювали в Україні та поза її межами в другій половині ХХ ст.
2. Літературний метод соціалістичного реалізму: спосіб відображення навколишньої дійсності чи ідеологічні шори творчості.
3. Модернізм літературного письма у творчості поетів Нью-Йоркської групи.
4. Література і політика: взаємовплив та протистояння.

Творча наукова робота

Теми рефератів

1. Дух літературного експерименту в творчості поетів Нью-Йоркської групи.
2. Перекладацька творчість письменників Мистецького Українського Руху.
3. Дискурсивний характер розуміння поняття “модернізм” в українській літературі другої половини ХХ ст.
4. Перекладацька творчість поетів Нью-Йоркської групи.
5. Відображення творчої ідентичності українських митців у 60-ті роки ХХ ст. на сторінках журналу “Сучасність”.
6. Розвиток теоретичних літературознавчих положень в українській літературі другої половини ХХ ст.
7. Розуміння українських духовних цінностей у творчості письменників Мистецького Українського Руху.
8. Посилення особистісного начала в українській літературі другої половини ХХ ст.
9. Відображення в українській літературі другої половини ХХ ст. протистояння цинічному механізму нищення людського в людині.
10. Сучасна українська література як форма відображення дійсності.
11. Розмаїття стильових уподобань українських письменників літератури постмодерну як відображення складності процесів суспільного життя в Україні на зламі ХХ–ХХІ ст.
12. Пошук нових естетичних цінностей у творчості І. Римарука, В. Герасим'юка, І. Маленького, С. Чернілевського, І. Малковича, Ю. Андруховича, О. Забужко, О. Лишеги, В. Медвідя, Є. Пашковського, В. Кожелянка.

13. Стилiстичне оновлення української лiтератури з кiнця 80-х рокiв ХХ ст.
14. Мистецький Український Рух (МУР) як спроба об'єднати по Другій свiтовій вiйні українських письменникiв поза межами країни.
15. Роль І. Багряного, Ю. Косача, М. Ореста, Є. Маланюка, В. Барки, Юрія Клена у процесі пошуку iдейно-естетичних основ української лiтератури середини ХХ ст.
16. Об'єднання українських письменникiв “Слово”, його роль у прагненні налагодження творчих контактiв попри iдейні переконання та естетичні смаки письменникiв.
17. Декларування “антитрадицiоналiзму” у творчості представникiв Нью-Йоркської групи (Б. Бойчук, Ю. Тарнавський, Патриція Килина, Б. Рубчак).
18. Збагачення нацiональних традицiй у творчості М. Воробйова, М. Вінграновського, І. Калинця, В. Симоненка, В. Голобородька, В. Свiтличного, В. Стуса, І. Драча, Григора Тютюнника.
19. Лiтература самвидаву в Україні другої половини ХХ ст.

Вхiдний контроль

Написання письмової роботи

Феномен свободи творчості в українській лiтературі другої половини ХХ ст.

Лiтература: основна [2; 4; 18];
додаткова [10–13]

Тема 2. Жанрово-стильові пошуки української поезії другої половини ХХ ст.

Аудиторна самостійна робота

Семiнарське заняття

1. Характер художнього мислення української поезії другої половини ХХ ст.
2. Жанрові пошуки сучасної української поезії.
3. Лiричний герой української поезії у боротьбі проти тоталiтарної системи.
4. Поезiя “вiсiмдесятникiв” як вияв активностi освоєння навколишнього свiту.

5. Пошук нових засобів художньої образності в українській поезії другої половини ХХ ст.
6. Зображення ліричного героя на межі століть в українській поезії.

Позааудиторна пошуково-аналітична робота

Теми для колоквиуму

1. “У щастя людського два рівних є крила:
Троянди й виноград, красиве і корисне” (М. Рильський).
2. Причини явища декларативності в українській поезії другої половини ХХ ст.
3. “Цілую руки,
що крутили жорна
у передень космічної доби” (В. Симоненко).

Творча наукова робота

Теми рефератів

1. Явище інтелектуальної поезії в українській літературі другої половини ХХ ст.
2. Осмислення моральних категорій суспільства в українській поезії другої половини ХХ – початку ХХІ ст.
3. Суспільні ідеали українського поетичного “шістдесятництва”.
4. Осмислення наслідків Чорнобильської катастрофи в українській поезії другої половини кінця ХХ – початку ХХІ ст.
5. Відображення впливу науково-технічних досягнень в українській поезії другої половини ХХ ст.
6. Відображення “парадоксів доби” (В. Симоненко) у сучасній українській поезії.
7. Перекладацька творчість письменників літературного об’єднання “Слово”.
8. Розвиток жанру ліро-епічної поеми в українській поезії другої половини ХХ – початку ХХІ ст.
9. Прочитання спадщини Тараса Шевченка у творчості поетів другої половини ХХ ст.
10. Напрями поетичного мислення, різноманітність стилів і жанрів української поезії середини ХХ ст.
11. Естетичні засади творчості письменників “третього призову” – Д. Павличко, Л. Костенко, Б. Олійник, М. Вінграновський, В. Коломієць.
12. Публіцистичні інтонації у поезії другої половини ХХ ст.

13. Пошуки нових виражальних можливостей у творчості поетів Нью-Йоркської групи.
14. Людина на складних перехрестях історії як ліричний герой поезії “шістдесятників”.
15. Поява нового виміру предметів і явищ, зацікавлення темами і мотивами глобального звучання у творчості В. Симоненка, І. Драча.
16. Жанрово-стильові пошуки “вісімдесятників” у напрямі оновлення сили слова у творчості І. Римарука, М. Герасим'юка, І. Малковича, С. Чернілевського, Ю. Андруховича.

Аналіз художніх творів

1. Проаналізуйте поезію Миколи Вінграновського “Вона була задумлива, як сад”. Визначте ідейно-естетичне спрямування, знайдіть стилістичні фігури, які використав автор.

Вона була задумлива, як сад.
Вона була темнава, ніби сад.
Вона була схвильована, мов сад.
Вона була мов сад і мов не сад.

Вона була урочиста, як ніч.
Вона була одньонька, ніби ніч.
Вона була в червоному, мов ніч.
Вона була мов ніч і мов не ніч.

Вона була, що наче й не була.
Але вона була! Була!

2. Проаналізуйте поезію Юрія Тарнавського “Антиукраїна”. Визначте ідейно-естетичне спрямування, знайдіть художні засоби, які використав автор.

АНТИУКРАЇНА

На поверхні хортиць, запалі, як щоки,
виходять ті, що залишилися з запорожців,
одягнені в модерні шаровари піжам
і з мовою, знищеною Рязанню, як хемікалією.

Деякі стараються закрити свою совість
вишивками, які до цього замалі,
інші прикривають її бандурами, як наготу
фіговими листками,
і всі, говорячи, вживають то тут, то там слова

“борщ” і ”вареники”,
ніби вірячи в забобон, що вони магічні.
Країно дач дядьків Томів,
де багато нагоди для шлунків роботи кар’єри,
як при зіткненню антиречовини з речовиною,
відбудеться страшний вибух, коли ти стрінешся
з Україною!

3. Проаналізуйте поезію Богдана Рубчака “У клітці пісні...” Ви-
значте ідейно-естетичне спрямування, знайдіть художні засоби,
які використав автор.

У клітці пісні
мовчання біла птиця.
Це дар коханий.

Пісня для Мар’яни
Ця любов, наче овочі цінні.
Дозрілі, пізні.
Наче ніч, що вібрує в осінній,
в останній пісні.

Цю любов я із вересня виніс
за вдачу птичу.
І за очі, що шепотом синім
початок кличуть.

За волосся, що лється на перса,
мов зливи сіття,
за долоні, що в місячних плесах
про святість світять.

В цій любові живу, наче в саді
старім, імлістім,
і збираю розсріблену радість
в тінистім листі.

Заблукався в коханім обличчі,
як в дивнім краю:
в краєвиді його таємничім
себе шукаю.

4. Проаналізуйте поезію Юрія Клена “Сковорода”. Визначте ідейно-естетичне спрямування, знайдіть стилістичні прийоми, які використав автор.

СКОВОРОДА

Піти, піти без цілі і мети...
Вбирати в себе вітер і простори,
І ліс, і лан, і небо неозоре.
Душі лише співать: “Цвіти, цвіти!”

Аж власний світ у ній почне рости,
В якому будуть теж сонця, і зорі,
І тихі води, чисті і прозорі.
Прекрасний шлях ясної самоти.

Іти у сніг і вітер, в дощ і хугу,
Бо, може, це нам вічний заповіт,
Оці мандрівки дальні і безкраї,
І, може, іншого шляху немає,
Щоб з хаосу душі створити світ.

5. Проаналізуйте поезію Богдана Бойчука. Визначте ідейно-естетичне спрямування, знайдіть художні засоби, які використав автор.

МОЇ СТЕЖКИ ПЕРЕСОХЛИ СПРАГОЮ

Йди тепер сама.

Хай сонце розбивається

об крик твоїх грудей,
що плачуть спомином,
хай вітер в'яне
на розп'ятих спідницях, —
о дівчино моїх шляхів,
йди.

Не треба виливати тугою очей:

ти знаєш — я тебе любив,
як молодість шуміла
на твоїх руках,
як піснею тремтіли стегна
про рожеві діти
і ти для місяця зривала сором вії.

Та чаша вечорів була скупа.

Йди... йди...
...не треба ранили росою слів уста.

6. Проаналізуйте поезію Емми Андієвської. Визначте ідейно-естетичне спрямування, знайдіть стилістичні засоби, які використала автор.

БЕЗ ШКІРИ — НА ВІТРИ

Пустеля — колоратура

З ацитиловим кар'єром смерти.
Щораз розпеченіші кола
Нескінченної повивальні.
На щаблях прискороного розпаду
Самі бані, куби
Й паралелепіпеди.
Всесвіт — відірваний гудзик,
Що знову — в смітгярку хаосу.

Ні прихистку, ні слова,
Ні калюжі питної води.
Світанок. Вечір. Світанок.

Твій подих фіалково-свинцевий.

Твій подих ніжний і молочно-перлистий.
Ти визначив початок і кінець,
Тільки людина — сама невизначеність.

Навіть далеких нащадків пустили за вітром.

Всі джерела, краєвиди й пам'ять,
Єдину годувальницю людства.
Самі світові домовини.
Але дух сіє далеко плакучіші зерна
І в осередді розпаду.
Чорнобиль, пустеля, Чорнобиль.

Вся країна — трупарня,

Де ще живі мерці
Виголошують промови
Про нешкідливість опромінення,
Школярі, яким жити лише кілька днів,
Влаштовують велосипедні перегони
Землею, що дихає смертю.

Жодних рік не вистачає на голосіння.

Жодних океанів на біль та розпуку.
Боже, за що так тяжко караш?
Цілий народ отак у домовину,
Як голод у тридцять третьому.
Ніхто не голосить, ніхто не плаче.
Готують нову трупарню.

Література: основна [17; 18; 21; 22];
додаткова [1; 12; 29]

Тема 3. Творчість Євгена Маланюка

Аудиторна самостійна робота

Семінарське заняття

1. Формування громадянських переконань та мистецької позиції Є. Маланюка.
2. Традиції “празької школи” у поезії Є. Маланюка.
3. Риси характеру ліричного героя у збірках “Стилет і стилос”, “Земля й залізо”, “Перстень Полікрата”.
4. Відтворення української державотворчої енергії у поезії Є. Маланюка.
5. Використання стилістичних прийомів та засобів у творчості поета.

Позааудиторна пошуково-аналітична робота

Теми круглого столу

1. Тема призначення поезії у творчості Є. Маланюка.
2. Розуміння творчого та руйнівного начала Є. Маланюком.
3. Вольовий імператив у поезії і світогляд особистості. На матеріалі життєвого шляху та творчості Є. Маланюка.

Творча наукова робота

Теми рефератів

1. Роль “Листа до молодих” Є. Маланюка у дискусії навколо модернізму.
2. Розуміння Є. Маланюком духовного потенціалу українського народу.
3. Колір “державної бронзи” (Є. Маланюк).
4. “Невже калюжею Росії
Замре твоя височина?
... А над степами вітер віє,
А в небі гуркотить весна” (Є. Маланюк).
5. Поетичні узагальнення та символи у творчості Є. Маланюка.
6. “Купив цей час фальшивою ціною:
Ісходом, втечею, роками болю й зла.
А треба було впасти серед бою
На тій землі, де молодість цвіла” (Є. Маланюк).
7. Терниста письменницька доля Є. Маланюка.
8. Участь поета у діяльності Мистецького Українського Руху.
9. Естетичні пошуки та мотиви поезії Є. Маланюка.

10. Вольовий характер ліричного героя поезій Є. Маланюка.
11. Яскраво виражений національний характер творчості Є. Маланюка.
12. Загальна характеристика збірок Є Маланюка до 1951 року (“Стилет і стилос”, “Гербарій”, “Земля і залізо”, “Земна мадонна”, “Перстень Полікрата”, “Вибрані поезії”).
13. Відображення загостреного чуття часу у сприйнятті ліричного героя поезії Є. Маланюка.
14. Тема призначення мистецтва, туга за Батьківщиною, осмислення майбутнього у творчості Є. Маланюка після Другої світової війни (“Влада”, “Поезії в одному томі”, “Остання весна”, “Серпень”, “Перстень і посох”).
15. Образ України — смислова основа творчості Є. Маланюка.

Аналіз художніх творів

1. Проаналізуйте поезію Є. Маланюка “Шевченко”. Визначте ідейно-естетичне спрямування, знайдіть стилістичні прийоми, які використав автор.

ШЕВЧЕНКО

Не поет — бо це ж до болю мало,
Не трибун — бо це лиш рупор мас,
І вже менш за все — “Кобзар Тарас”
Він, ким зайнялось і запалало.

Скорше — бунт буйних майбутніх рас,
Полум'я, на котрім тьма розтала,
Вибух крові, що зарокотала,
Карою за довгу ніч образ.

Лютий зір прозрілого раба,
Гонта, що синів свяченим ріже, —
У досвітніх загравах — степа
З дужим хрустом випростали крижі.

А ось поруч — усміх, ласка, мати
І садок вишневий коло хати.

2. Проаналізуйте поезію Є. Маланюка “Куліш”. Визначте ідейно-естетичне спрямування, знайдіть художні засоби, які використав автор.

КУЛІШ

Гарячий день втопивсь в нічній прозорій млі.
Ти довго Шекспіра перекладав сьогодні —
І знав, що все це — в тьму, в майбутнє цій землі,
В неславу й забуття... А ніч — лунка безодня —
Дзвеніла зорями... І сторінки по одній
Ще мерехтять в очах. І на нічнім теплі
Ти полетів удаль, туди, де вже світлів
Похмурий небосхил зорею передодня.

А хутір в сяєві — казкові лаштунки
Мов дивний Чигирин, де сплять гетьманські салі,
Де ти вигадуєш, бадьорий і стрункий,
Залізний стиль нових універсалів...

Прокинувся. І перо виводить ядом спраги:
“Народе без пугтя, без чести, без поваги”.

Література: основна [2–4];
додаткова [15; 29; 34; 36]

Тема 4. Творчість Андрія Малишка

Аудиторна самостійна робота

Семінарське заняття

1. Декларативність відображення героїки громадянської війни у ранній творчості А. Малишка;
2. Творення поетичних портретів (“Учитель”, “Лісник”, “Урожай”) у поезії А. Малишка.
3. Публіцистика А. Малишка під час Великої Вітчизняної війни.
4. Мотиви збірок А. Малишка “Жайворон”, “Листи на світанні”, “Дорога під яворами”.
5. Розвиток жанрового різновиду білого вірша у поезії А. Малишка (“Лист до гречки”, “Олексі Влизькові”).

Позааудиторна пошуково-аналітична робота

Теми до дискусії

1. Роль художньої деталі у поетичному творі А. Малишка.
2. Взаємозв'язок ліричного й епічного начал у творчості А. Малишка.
3. Чому у сприйнятті Д. Павличка А. Малишко – “Сонця і правди сурмач”?
4. Символічна назва поезії А. Малишка “Лист до гречки”.
5. Декларативний пафос творчості, оспівування картин побудови соціалізму в поезії А. Малишка.

Творча наукова робота

Теми рефератів

1. Народнопісенна основа поезії А. Малишка.
2. “... А правда лиш одна – вона колоча, Гірка й жорстока. І завжди в біді”. (А. Малишко, “Правда”).
3. “Ломикаменю, цвіте зоряний,
Бідне серце з важкими мандрами!
То бриніла, як Мавка, – горяно,
То залізом була – Кассандрою...”
(А. Малишко, “Лесі Українці”).
4. Розвиток поетичної творчості А. Малишка від ранніх творів (збірки “Лірика”, “З книги життя”) до глибоко філософських та патріотичних творів (збірки “Полудень віку”, “Серпень душі моєї”).
5. Тематичні та жанрові пошуки поета для вираження художнього пізнання дійсності.

Аналіз художніх творів

1. Проаналізуйте поезію Андрія Малишка “Ти мене накличешся ночами,...” Визначте ідейно-тематичне спрямування, знайдіть художні засоби, які використав автор.

Ти мене накличешся ночами,
Несучи розлуку за плечами,
І навиглядаєшся одна.
Настраждаєшся в своїй надії,
Пригадаєш літа молодії,
Рідну землю, де гуде війна.

Ти не можеш бачити здалека,
Як в'ялить негода, сушить спека,
Танки мнуть, вкриває бою мла
Землю ту, що потом перемита,
У садах, у сивих копах жита,
У цвітах, як райдуга цвіла.

Нам не легко йти до свого дому
Через мертвих, через блиски грому,
Через ніч,— прожекторів мечі
В битві, в сні, у підступах, в облозі.

Ти ще накличешся в тривозі
І навиглядаєшся вночі.

2. Проаналізуйте поезію Андрія Малишка “Поезія”. Визначте ідейно-естетичне спрямування, знайдіть художні засоби та стилістичні прийоми, які використав автор.

ПОЕЗІЯ

Її не купиш цвітом провесен,
Ані горлянкою, ні чином.
Поезія — це діло совісне,
Не грайся нею безпричинно.

Така собі, не знає старості
І на чолі не ставить дати,
Із чорним попелом і паростю
Стоїть одвічно біля хати.

І не легкими переливами —
Важкою кров'ю серце крушить,
Сяйне крилом своїм малиновим,
А чи обніме, чи задушить.

3. Проаналізуйте поезію Андрія Малишка “Лист до гречки”. Визначте ідейно-естетичне спрямування, знайдіть стилістичні фігури та художні засоби, які використав автор.

ЛИСТ ДО ГРЕЧКИ

Часто сняться твої килими,
Білосніжні і медвяністі,

Де тоненькі шершаві бджоли
Колихаються на вітрах
І, покриті у бронзу літа,
Тчуть на лапках весняну, легеньку пряжу,
В мареві теплім гудуть, гудуть.

Ти була мені затишком снів,
Коли пахла в материнській долоні,
І моє волосся на голові
Брало твої кольори в сизі ранки,
Голосок мій бринів, як твоє стебло
Бурштиновими дзвониками над полями,
Я не кажу вже про очі дитячі,
Налиті по вінця, як дві тарілочки,
Твоєї росяної, живодайної,
Твоєї гречаної доброти.

А в кістляві голодні роки,
Коли пухли людські обличчя,
Забуваючи день життя,
Чи в тривожні солдатські ночі
Ти мене годувала кашею,
Замість хліба і молока.

Дочко моїх гречкосіїв,
Сестро Дніпра і плуга,
Через вік твої білі вершечки
Нахиляються в очі мої!
І летить моє серце, немов бджола-медоноска,
На твої загорілі гречані плечі,
Щоб разом із тобою колихатися на стеблі,
Де коліскою — всесвіт,
Де вервечками — дощики смарагдові,
Де мої мотори над полем рясним
Врізаються у майбутнє!

Література: основна [8; 18; 22];
додаткова [10; 28; 34]

Тема 5. Творчість Василя Стуса

Аудиторна самостійна робота

Семинарське заняття

1. Творчість В. Стуса як представника національно свідомої української інтелігенції, яка протиставила себе тоталітарному режимові.
2. Загальна характеристика прижиттєвих збірок творів В. Стуса.
3. Розвиток ідеї патріотизму у творчості В. Стуса.
4. Використання стилістичних прийомів та художніх засобів для вираження поетичної думки у творах В. Стуса (“Як добре те, що смерті не боюсь я”).
5. Пейзажна лірика В. Стуса (“О земле втрачена, явися...”).
6. Переклади творів Р.-М. Рільке, Гарсія Лорки, Й. Гете, Б. Брехта, П. Цветаєвої, С. Малларме, Я. Райніса, П. Цегляна В. Стусом. Порівняння оригіналу й перекладу.

Позааудиторна пошуково-аналітична робота

Теми дискусій

1. Символічна назва збірки “Палімпсест” і філософський мотив творчості В. Стуса.
2. Особливості індивідуального стилю В. Стуса.
3. Поетичний монолог як стилістичний прийом поезії В. Стуса.
4. Роль образно-символічних елементів у поезії В. Стуса. Навести приклади.

Творча наукова робота

Теми рефератів

1. Дорога болю В. Стуса.
2. “... Розкошлані на всіх вітрах вагань, як смолоскипи молодого болю, в неволі здобули для себе волю, ногою заступивши смертну грань”? (В. Стус).
3. “Дозволь мені, мій вечоровий світе, упасти зерням в рідній борозні”. (В. Стус, “Верстаю шлях — по вимерлій пустелі”).
4. Перекладацька спадщина В. Стуса.
5. “Народе мій, до тебе я ще верну, і в смерті обернуся у життя...”? (В. Стус).

6. Свідомість місії поета і громадянина у творчості В. Стуса.
7. Напрями поетичного пізнання світу у прижиттєвих збірках виданих за кордоном — “Зимові дерева”, “Веселий цвинтар”, “Свіча в свічаді”, “Палімпсести”.
8. Наскрізьні мотиви та образи творчості В. Стуса.
9. Основні мотиви збірки поезій В. Стуса “Дорога болю”.
10. Зображення ліричного героя — борця проти руйнівного духу тоталітарної системи у поезії В. Стуса.
11. Майстерність творення В. Стусом громадянської лірики: постійна проблема вибору героя, який відчуває приреченість життя у зруйнованій морально країні.
12. Розгортання образу України у творчості В. Стуса.

Аналіз художніх творів

1. Проаналізуйте поезію Василя Стуса “О земле втрачена, явися...”
Визначте ідейно-естетичне спрямування, знайдіть стилістичні прийоми та художні засоби, які використав автор.

О земле втрачена, явися
 бодай у зболеному сні
 і лазурове простелися,
 пролийся мертвому мені!
 І поверни у дні забуті,
 росою згадок окропи,
 віддай усеблагій покуті
 і тихо вимов: лихо, спи!..
 Сонця клопочуться в озерах,
 спадають гуси до води,
 в далеких пожиттєвих ерах
 мої розтанули сліди.
 Де сині ниви, в сум пройняті,
 де чорне вороння лісів?
 Світання тіні пелехаті
 над райдугою голосів,
 ранкові нашепти молільниць,
 де плескіт крил, і хлюпіт хвиль,
 і солодавий запах винниць,
 як гріх, як спогад і як біль?
 Де дня розгойдані тарілі?

Мосяжний перегуд джмелів,
твої пшеничні руки білі
над безберегістю полів,
де коси чорні на світанні
і жаром спечені уста,
троянди пуп'янки духмяні
і ти — і грішна, і свята,
де та запади́ста долина,
той приярок і те кубло,
де тріпалася лебединя,
туге ламаючи крило?
Де голубів вільготні лети
і бризки райдуги в крилі?
Минуле, озовися, де ти?
Забуті радощі, жалі.
О земле втрачена, явися
бодай у зболеному сні,
і лазурово простелися,
і душу порятуй мені.

2. Проаналізуйте поезію Василя Стуса “Не одлюби свою тривогу ранню...” Визначте ідейно-естетичне спрямування, знайдіть художні засоби, які використав автор.

Не одлюби свою тривогу ранню, —
той край, де обрію хвиляста каламуть,
де в надвечір'ї вітровії тчуть
єдwabну сизь, не віддані ваганню.
Ходім. Нам є де йти — дороги неозорі,
ще сизуваті в прохолодній млі.
Нам є де йти — на хвилі, на землі —
шляхи — мов обрії — далекі і прозорі.
Шумуйте, весни — дні, ярійте, вечори,
поранки, шліть нам усмішки лукаві!
Вперед, керманичу! Хай юність догорить —
ми віддані життю, і нам віддасться в славі!

Література: основна [3; 19; 22];
додаткова [15; 17; 29; 30]

Тема 6. Творчість Дмитра Павличка

Аудиторна робота

Семінарське заняття

1. Тематична і жанрова різноманітність творчості Д. Павличка. Національні витоки художньої образності поезії Д. Павличка.
2. Полярні і водночас взаємопроникаючі мотиви — любов і ненависть, ніжність серця і нетерпимість до зла у збірці “Любов і ненависть”.
3. Розширення меж виражальних можливостей поезії у сонетних циклах “Білі сонети”, “Київські сонети”, “Сонети подільської осені”. Пісенна творчість поета.
4. Інтимна лірика Д. Павличка (збірка “Таємниця твого обличчя”).
5. Перекладацька спадщина Д. Павличка.
6. Значення творчості Д. Павличка у розвитку української лірики.

Позааудиторна пошуково-аналітична робота

Теми дискусій

1. Виразальні можливості поезії у сонетних циклах “Білі сонети”, “Київські сонети”, “Сонети подільської осені” Д. Павличка.
2. Національні витоки художньої образності поезії Д. Павличка.
3. Перекладацька спадщина Д. Павличка (“Світовий сонет”).

Творча наукова робота

Теми рефератів

1. Пошук Д. Павличком нових зображальних і виражальних можливостей звучання поетичного слова.
2. Тематична і жанрова різноманітність творчості Д. Павличка. Декларативний пафос ранньої творчості поета.
3. Полярні і водночас взаємопроникаючі мотиви — любов і ненависть, ніжність серця і нетерпимість до зла у збірці “Любов і ненависть”.
4. Пісенна творчість Д. Павличка.
5. Інтимна лірика Д. Павличка (збірка “Таємниця твого обличчя”).
6. “О рідне слово, хто без тебе я?” (Д. Павличко).
7. “Є люди, як дуби, і є дуби, як люди:
Безстрашно грому підставляють груди,
Щоб німічну берізку захистить,
Хоч знають добре — їм загибель буде” (Д. Павличко).

8. “Дзвенить у зорях небо чисте,
Палає синім льодом шлях.
Неначе дерево безлисте,
Стоїть моя душа в полях” (Д. Павличко).
9. “Найдовша з усіх доріг —
Дорога твого приходу.
Найбільша з усіх таємниць —
Таємниця твого обличчя” (Д. Павличко).
10. “Як надійшла любов справдешня,
Хлюпнула пригорщу тепла,
Моя душа, немов черешня,
Понад снігами зацвіла” (Д. Павличко).
11. “Як надійшла і засіяла
Та дружба, що живе в літах,
Моя душа над снігом стала,
Неначе яблуна в плодах” (Д. Павличко).

Аналіз художніх творів

1. Проаналізуйте поезію Д. Павличка “Ти зрікся мови рідної”. Ви-значте ідейно-естетичне спрямування, знайдіть стилістичні прийоми і художні засоби, які використав автор.

ТИ ЗРІКСЯ МОВИ РІДНОЇ

Ти зрікся мови рідної: Тобі
Твоя земля родити перестане,
Зелено гілка в лузі на вербі
Від доторку твого зів'яне!
Ти зрікся мови рідної: Заріс
Твій шлях і зник у безіменнім зіллі..
Не маєш ти на похороні сліз,
Не маєш пісні на весіллі!
Ти зрікся мови рідної: Твій дух
На милицях жадає танцювати.
Від лоск твоїх закаменіє друг
І посивіє рідна мати.
Ти зрікся мови рідної: Віки

Ти йтимеш темний, як сльота осіння.
Від погляду твого серця й зірки

Обернуться в сліпе каміння.
Ти зрікся мови рідної: Ганьба
Тебе зустріне на шляху вузькому...
Впаде на тебе, наче сніг, журба —
Її не понесеш нікому!
Ти зрікся мови рідної: Нема
Тепер у тебе роду; ні народу.
Чужинця шани ждатимеш дарма —
В твій слід він кине сміх-погорду!
Ти зрікся мови рідної...

2. Проаналізуйте поезію Д. Павличка “Два кольори”. Поясніть роль народнопоетичних елементів у поезії

ДВА КОЛЬОРИ

Як я малим збирався навесні
Піти у світ незнаними шляхами,
Сорочку мати вишила мені
Червоними і чорними нитками.

Два кольори мої, два кольори,
Оба на полотні, в душі моїй оба,
Два кольори мої, два кольори:
Червоне — то любов, а чорне — то журба.

Мене водило в безвісті життя
Та я вертався на свої пороги
Переплелись, як мамине шиття
Мої сумні і радісні дороги.

Мені війнула в очі сивина
Та я нічого не везу додому,
Лиш згорточок старого полотна
І вишите моє життя на ньому.

Два кольори мої, два кольори,
Оба на полотні, в душі моїй оба,
Два кольори мої, два кольори:
Червоне — то любов, а чорне — то журба.

3. Проаналізуйте поезію Д. Павличка “О Львові, батьку мій камінний, знаю...” Схарактеризуйте жанрово-стильові особливості сонету як поетичної форми.

ЛЬВІВСЬКІ СОНЕТИ

***

О Львові, батьку мій камінний, знаю,
Як мучила тебе страшна жада
В бою, коли напасницька орда
Топтала й роздирала Русь безкраю.

Хоч марила і снилася вода,
Ти не втікав до Вісли чи Дунаю,
Ти не кричав: “Рятуйте, помираю!”
Попалений, немов земля руда.

Там підживляли камінь міста лози
Могутніх рік, там ніжились плоди...
А ти ковтав у смутку власні сльози.

Та вчув Дніпро твій стогін — крик біди,
І в пригорщах крізь вогневіні грози
Приніс тобі цілющої води.

Література: основна [10; 21; 22];
додаткова [10; 18; 29]

Тема 7. Творчість Івана Драча

Аудиторна самостійна робота

Семінарське заняття

1. Самобутність та індивідуальна неповторність таланту І. Драча.
2. Інтелектуальна складова поезії І. Драча.
3. Пафос проникнення в сутність буття, ущільнення образного ладу у збірці “Соняшник”.
4. Внесок поета у переборення “глобальності”, декларативності, ілюстративності в українській поезії.
5. Урбаністичний пафос поезії І. Драча.

Позааудиторна пошуково-аналітична робота

Теми для обговорення

1. Внесок І. Драча у розвиток тематичного та жанрового розмаїття української поезії.
2. Елементи модернізму середини ХХ ст. у поемі І. Драча “Ніж у сонці”.
3. Ідеологічна залежність та виражальні можливості української поезії в другій половині ХХ ст.

Творча наукова робота

Теми рефератів

1. Основні мотиви лірики (збірки “Корінь і крона”, “Сонце і слово”).
2. Жанрово-стильові особливості поеми І. Драча “Чорнобильська мадонна”.
3. Поєднання “космічних” і “земних” мовиттів у поезії І. Драча.
4. Емоційне забарвлення технічної термінології у поезії І. Драча.
5. “Аристократизм селянського кореня” (М. Ільницький) творчості І. Драча.
6. Роль ускладненої метафори у поетичних творах І. Драча.
7. Використання І. Драчем міфологічної символіки.
8. Трактування історичної правди у поезії І. Драча.
9. Ідеологічна заангажованість поета та призначення поезії.
10. Трактування теми стосунків митця і суспільства у поезії І. Драча.

Аналіз художніх творів

1. Проаналізуйте поезію Івана Драча “Соняний етюд”. Визначте ідейно-естетичне спрямування, знайдіть художні засоби, які використав автор.

СОНЯЧНИЙ ЕТЮД

Де котиться між голубих лугів
Хмарина ніжна з білими плечима,
Я продаю сонця — оранжеві, тугі,
З тривожними музичними очима.

Ось сонце віри — чисте і просте,
Ось сонце міри — з віжками на храпах,
Ось сонце смутку, звідки проросте
Жорстока мудрість в золотих крапаках.

І переливно блискотять сонця
Протуберанцями сторч головою.
Беріть сонця — кладіть мені серця,
Як мідяки з осугою-турбою.

Я ваші душі клином обмину,
Я не поставлю їх на п'яні карти,
А що сонця за дорогу ціну,
То сонце завжди серця варте.

2. Проаналізуйте поезію І. Драча “Жартівлива балада про випрані штани”. Визначте ідейно-естетичне спрямування, знайдіть стилістичні прийоми та засоби, які використав автор.

ЖАРТІВЛИВА БАЛАДА ПРО ВИПРАНІ ШТАНИ

Ніч розписала небо
в синю домашню вазу.
Захлинулася електричка.
Комар в спориші припишк.
Замурзався я на роботі —
і мати примітила зразу
Заплямлені солідолом ще путні
сірі штани.

Баняк на плиту поставила.
Дістала з полиці мило.
А місяць у білих споднях
з батьком у шахи грав.
Далеко овогнене місто
на сон голубий мостилося.
Смачною була після пива
густа кабачкова ікра.

Відгонили грушами хмари.
У вітрі топилися шепоти.
Сад колихався солодко
на гойдалці тишини.
А на пружинистій шворці,

звішені за манжети,
Пришпилені гострими зорями,
в небо ішли штани.

(Повні образи, повні огуди
Мої пишногубі етюди.
“Це вже занадто, це вже занадто” —
Мені нашіптували сонати,
І розсипались по панелі
Мої рондо і ритурнелі —
Я обійшовся без них,
Оспівуючи штани.)

Література: основна [11; 21; 22];
додаткова [10; 28; 37]

Тема 8. Творчість Бориса Олійника

Аудиторна самостійна робота

Семінарське заняття

1. Загальна характеристика творчості Б. Олійника. Взаємозв'язок між явищами сучасності та їх поетичним відтворенням.
2. Провідні мотиви збірок Б. Олійника “Вибір” (1965), “Коло” (1968), “Відлуння” (1970), “Рух” (1973), “Заклинання вогню” (1978).
3. Жанровий різновид “віршованих” портретів у творчості Б. Олійника (“Про хоробрість”, “Дядько Яків”, “Формула”, “Про себе”).
4. Суперечливість відтворення світу ліричного героя у “Баладі про вогонь і принципи” Б. Олійника.
5. Використання елементів публіцистики у поетичних творах Б. Олійника (“Триптих пильності”, “На тривожній струні”).
6. Стилiстичні прийоми умовності, вигадки, елементи казки, фантастики, алегорична та символічна образність у творчості Б. Олійника (“Принцип”, “Про середину”, “Притча про ноги”, “Притча про славу”, “У поета гроші завелись”).

Позааудиторна пошуково-аналітична робота

Теми для обговорення

1. Поетичний світогляд та соціальна реальність.

2. Портрет особистості у творчості Б. Олійника. Схематизм зображення та прагнення осягнути суть.
3. Складові позиції письменника: громадянська, творча, філософська, морально-етична.

Творча наукова робота

Теми рефератів

1. Поетичне зображення неповторності людської душі у вирі суспільного буття, її моральних цінностей у творчості Б. Олійника.
2. Образність, масштабність і водночас відображення буденних фактів, деталей щоденності, поєднання героїчного і звичайного у поезії Б. Олійника.
3. Художня концепція героя як трудівника і борця, громадянина, людини красивої і скромної у збірках “Вибір”, “Заклинання вогню”.
4. Вираження любові і пошани до матері у збірці “Сива ластівка”.
5. Внесок Б. Олійника у розвиток ліро-епічної та ліричної поеми (“Урок”, “Дума про місто”).
6. “Косять жито стомлені романтики
У неромантичних робах” (Б. Олійник).
7. “На Дніпровій горі гей одкрився мені небокрай:
Я відчув себе жолудем вічного древа планети” (Б. Олійник).

Аналіз художніх творів

1. Письмово проаналізуйте поезію Бориса Олійника “Мелодія”. Визначте ідено-естетичне спрямування. Знайдіть стилістичні прийоми та художні засоби, які використав автор.

МЕЛОДІЯ

Заболю, затужу,
зарідаю... в собі, закурличу,
А про очі людські
засміюсь, надломивши печаль.
Помолюсь крадькома
на твоє праслов'янське обличчя,
І зоря покладе
на мовчання моє печать.

Забіліли сніги,
забіліли на білому світі.
Опадає листок,
як зів'яле чайне крило,
Там, де ми відбули,
там, де наше відтохкало літо, —
Забіліли сніги... забіліли сніги...
замело.

Це приходить, мов сон.
Це приходить до мене із марень.
Теплий шепіт і схлип... чи сльоза,
чи роса од ріки?
І на обрій вечірній
ляга, мов на еллінський мармур,
Ледь означений профіль
і тиха лілея руки.

Я для інших одцвів,
я під серцем сховав свої квіти.
Я від ока чужого
туманом осіннім укривсь.
Але якось вночі
підійди і торкни мої віти —
Я тобі засвічусь,
як нікому іще не світивсь!..

Заболю, затужу, заридаю... в собі,
закурличу.
А про очі людські
засміюсь, надломивши печаль.
Помолюсь крадькома
на твоє праслов'янське обличчя,
І зоря покладе
на мовчання моє печать.

2. Проаналізуйте поезію Бориса Олійника “В оборону хліба”. Визначте ідейно-естетичне спрямування, знайдіть художні засоби, які використав автор.

В ОБОРОНУ ХЛІБА

Юначе мій, чиєсь мами сину,
Зодягнений на джинсовий мотив,—
Я вже завмер, коли ти... півхлібини
“В дев’ятку” натреновано вгатив!

Солоним потом заливає спину...
Футбол, як бачиш,— не солодка гра!
Перепочинь. Та поговорим, сину.
Бо є про що. І — вже давно пора.

Я просто, не домішуючи меду,
Скажу:
коли ти замахнувся ривком
Ударить хліб,
твоя весела кеда
Мені під серце влучила носком.

Ти вдарив так,
що потемніло в оці,
І по державні крайні рубежі
У всіх, що пухли в сорок шостім році,
Від жаху похолонуло в душі.

І у батьків, які на полі ратнім
Ділили хліб, мов долю у бою,
Відкрилися старі солдатські рани,
І заболіли в смерті на краю.

І в матерів, коли ти через луки
Котив хлібину, як футбольний м’яч,
Так застогнали, затужили руки,
Немов по них ти потоптався навскач.

Ми всі із хліба виростали, сину,
Із праці себто — чуда із чудес, —
Яка нас охрестила на Людину,
Піднявши з чотирьох до піднебесь.

Нас кликав хліб на добре, чесне діло
До братнього, трудящого коша.
Ми в нім шануємо не тільки тіло,
У нім народна світиться душа.

І я тобі сказати чесно мушу:
Ти можеш лущить м'яч, немов горох,
Але коли вже замахнувся на душу, —
Дивись, щоб не спіткнувся... на чотирьох!

Література: основна [12; 22; 24];
додаткова [10; 28; 33]

Тема 9. Творчість Василя Симоненка

Аудиторна самостійна робота

Семінарське заняття

1. Огляд публіцистичної, поетичної, прозової спадщини В. Симоненка.
2. В. Симоненко і естетика українського “шістдесятництва”.
3. Розвиток теми українського патріотизму в творчості В. Симоненка.
4. Провідні мотиви збірки оповідань і новел В. Симоненка “Вино з троянд”.
5. Сатиричне трактування соціальної несправедливості у творі В. Симоненка “Цар Плаксій та Лоскотон”.

Позааудиторна пошуково-аналітична робота

Теми круглого столу

1. Значення постаті В. Симоненка у розвитку української поезії другої половини ХХ ст.
2. Розуміння історичної місії людини у поезії В. Симоненка.
3. “Україно! Ти для мене диво!
І нехай пливе за роком рік,
Буду, мамо горда і вродлива,

- З тебе дивуватися повік...” (В. Симоненко).
4. Розвиток поетичної форми у творчості (В. Симоненка).
  5. Індивідуальний стиль В. Симоненка і “література соціалістичного реалізму”; естетичне протистояння.

Творча наукова робота

Теми рефератів

1. Ідейно-естетичні переконання В. Симоненко у період пробудження національної гідності українського народу в тоталітарній державі.
2. Утвердження цінності людської особистості, її високого покликання у збірках В. Симоненка “Тиша і грім”, “Земне тяжіння”.
3. Романтичне звучання почуттів у інтимній ліриці В. Симоненка.
4. Майстерність використання В. Симоненком художніх засобів; багатство рим, різноманітність їх видів.
5. “Є в коханні і будні, і свята,..” (В. Симоненко).
6. “Хай мовчать Америки й Росії,
Коли я з тобою говорю!” (В. Симоненко).
7. “Можна вибрати друга і по духу брата,
Та не можна рідну матір вибирати” (В. Симоненко).
8. “Можна все на світі вибирати, сину,
Вибрати не можна тільки Батьківщину” (В. Симоненко).
9. Народнопісенна основа поезії В. Симоненка.
10. Афористичні вислови у творчості В. Симоненка.
11. “Ти знаєш, що ти — людина?
Ти знаєш про це чи ні?
Усмішка твоя — єдина,
Мука твоя — єдина,
Очі твої — одні” (В. Симоненко).
12. “Ні перед ким не станеш спину гнути,
Не віддаєшся ворогу в ясу,
Якщо ти зміг, товаришу, збагнути
Свого народу велич і красу” (В. Симоненко).

Аналіз художніх творів

1. Проаналізуйте поезію Василя Симоненка “Там, у степу, схрестилися дороги,..” Визначте ідейно-естетичне спрямування, знайдіть художні засоби, які використав автор.

Там, у степу, схрестилися дороги,
Немов у герці дикому мечі,
І час неспинний, стиснувши остроги,
Над ними чвалить вранці і вночі.

Мовчать над ними голубі хорали,
У травах стежка свище, мов батіг.
О, скільки доль навіки розрубали
Мечі прадавніх схрещених доріг!

Ми ще йдемо. Ти щось мені говориш.
Твоя краса цвіте в моїх очах.
Але скажи: чи ти зі мною поруч
Пройдеш безтрепетно по схрещених мечях?

2. Проаналізуйте поезію Василя Симоненка “Україні”. Визначте ідейно-естетичне спрямування, знайдіть стилістичні прийоми і художні засоби, які використав автор.

УКРАЇНІ

Коли кризь розпач випнутья надії
І загудуть на вітрі степовім,
Я тоді твоїм ім'ям радію
І сумую іменем твоїм.

Коли грозує далеч неокрая
У передгроззі дикім і німім,
Я твоїм ім'ям благословляю,
Проклинаю іменем твоїм.

Коли мечами злоба небо крас
І крушить твою вроду вікову,
Я тоді з твоїм ім'ям вмираю
І в твоєму імені живу!

Література: основна [2; 20; 22];
додаткова [11; 33; 37]

Тема 10. Творчість Ліни Костенко

Аудиторна самостійна робота

Семинарське заняття

1. Широка шкала емоційних станів та філософських настроїв лірики і епіки Л. Костенко. Відображення причетності ліричного героя до тривоги і катаклізмів ХХ ст. у збірках “Проміння землі”, “Вітрила”, “Мандрівки серця”.
2. Парадоксальність зв'язку часів у світовідчутті ліричного героя, максималізм у вираженні почуттів — наскрізні поетичні мотиви лірики поетеси.
3. Ідея безсмертя українського народу та його пісні в романі у віршах “Маруся Чурай”. Філософічність роману, його психологізм, символіка. Своєрідність композиції та віршової форми. Використання народнопісенної поетики.
4. Уроки національної історії та сучасність (“Берестечко”).
5. Особливості індивідуального стилю Ліни Костенко.

Позааудиторна пошуково-аналітична робота

Теми для дискусії

1. Філософські роздуми про справжні цінності життя у творчості Ліни Костенко.
2. Тонка іронічна характеристика як один з улюблених літературних прийомів Ліни Костенко.
3. Ставлення автора до образу Гриця у творі Ліни Костенко “Маруся Чурай”.
4. Безкомпромісність як ознака справжньої поезії.

Творча наукова робота

Теми рефератів

1. Єдність етичних та естетичних засад творчості Л. Костенко.
2. Ліричний герой як активний учасник подій ХХ ст. у збірках “Проміння землі”, “Вітрила”, “Мандрівки серця”.
3. Пошук гармонії світу у світовідчутті ліричного героя, максималізм у вираженні почуттів як наскрізні поетичні мотиви лірики Ліни Костенко.
4. Філософічність роману у віршах “Маруся Чурай” Ліни Костенко.
5. Використання народнопісенної поетики у романі у віршах “Маруся Чурай” Л. Костенко.

6. Уроки національної історії та сучасність (Л. Костенко, “Берестечко”).
7. “Щастя треба — на всякий випадок.
Сили треба — на цілий вік” (Ліна Костенко).
8. Образ “вічної ріки” у творчості Ліни Костенко.
9. “Виходить полк. Іван під корогвами.
І я край шляху осторонь стою.
Моя душа здригнулася словами.
Співають пісню, Боже мій, мою!” (Ліна Костенко, “Маруся Чурай”).
10. “Щоб ці ліси не вимерли, як тур,
щоб ці слова не вичахли, як руди” (Ліна Костенко).
11. “... ще не було епохи для поетів.
Але були поети для епох!” (Ліна Костенко, “Кобзарю, знаєш...”).
12. “Вона ж була як голос України,
що клекотів у наших корогвах!” (Ліна Костенко, “Маруся Чурай”).
13. “Душа тисячоліть шукає себе в слові” (Ліна Костенко).

Аналіз художніх творів

1. Проаналізуйте поезію Ліни Костенко “Доля”. Визначте ідейно-естетичне спрямування, знайдіть стилістичні фігури, які використала авторка.

ДОЛЯ

Наснився мені чудернацький базар:
під небом, у чистому полі,
для різних людей,
для щедрих і скнар,
продавалися різні Долі.

Одні були царівен не гірш,
а другі — як бідні Міньйони.
Хто купляв собі Долю за гріш.
А хто — і за мільйони.

Дехто щастям своїм платив.
Дехто платив сумлінням.
Дехто — золотом золотим.
А дехто — вельми сумнівним.

Долі-ворожки, тасуючи дні,
до покупців горнулисьь.
Долі самі набивались мені.
І тільки одна відвернуласьь.

Я глянула їй в обличчя смутне,
душею покликала очі.
— Ти все одно не візьмеш мене, —
сказала вона неохоче.

— А може, візьму? —
Ти собі затам, —
сказала вона суворо. —
За мене треба платити життям,
а я принесу тобі горе.

— То хто ж ти така?
Як твоє ім'я?
Чи варта такої плати?
— Поезія — рідна сестра моя.
Правда людська — наша мати.

І я її прийняла, як закон.
І диво велике сталось:
минула ніч. І скінчився сон.
А Доля мені зосталасьь.

Я вибрала Долю собі сама.
І що зі мною не станеться —
у мене жодних претензій нема
до Долі — моєї обраниці.

2. Проаналізуйте поезію Ліни Костенко “Вже почалось, мабуть, майбутнє”. Визначте ідейно-естетичне спрямування, знійдіть стилістичні прийоми та художні засоби, які використала автор.

Вже почалось, мабуть, майбутнє.
Оце, либонь, вже почалось...
Не забувайте незабутнє,

воно вже інешем взялось!
І не знецінюйте коштовне,
не загубіться у юрбі.
Не промініайте неповторне
на сто ерзаців у собі!
Минають фронди і жиронди,
минає славне і гучне.
Шукайте посмішку Джоконди,
вона ніколи не мине.
Любіть травинку, і тваринку,
і сонце завтрашнього дня,
вечірню в попелі жаринку,
шляхетну інохідь коня.
Згадайте в поспіху вагона,
в невідворотності зникань,
як рафаелівська Мадонна
у вічі дивиться вікам!
В епоху спорту і синтетики
людей велика ряснота.
Нехай тендітні пальці етики
торкнуть вам серце і уста.

Література: основна [13; 15; 22];
додаткова [2; 9; 10; 23]

Рубіжний (модульний) контроль знань студентів до модуля I

Завдання

1. Схарактеризувати стилеві напрями української поезії другої половини XX ст.
2. Схарактеризувати тематичне розмаїття української поезії другої половини XX ст.
3. Пояснити символічне значення назви поезії Л. Костенко “Пастораль XX ст”.

Змістовий модуль II. Здобутки сучасної української прози

Тема 11. Жанрово-стильова різноманітність прози другої половини XX ст. — початку XXI ст.

Аудиторна самостійна робота

Семінарське заняття

1. Вплив суспільних процесів на розвиток прози в Україні у другій половині XX — на початку XXI ст.
2. Поява нових тем в українській прозі другої половини XX ст.
3. Розвиток лірико-романтичної стильової течії в українській літературі другої половини XX ст.
4. Особливості розвитку “сільської” тематики в українській літературі другої половини XX ст.
5. Одноманітність сюжетів, надмірна вишуканість узагальнень, декларативна площина образу героя прозових творів.
6. Елементи психологічного аналізу стану ліричного героя прози.
7. Трансформація фольклорної спадщини та літературної традиції у “хімерному” романі.
8. Постмодернізм в українській прозі кінця XX ст.

Позааудиторна пошуково-аналітична робота

Теми для дискусій

1. Художня модель світу в українському романі та суспільна дійсність другої половини XX ст.
2. Розкриття національної ідеї в українській прозі другої половини XX — на початку XXI ст.
3. Роль антигероя в українській прозі другої половини XX ст.
4. Позитивний герой української прози початку XXI ст.
5. Міфологізований простір української прози початку XXI ст.

Творча наукова робота

Теми рефератів

1. Виразальні можливості малої прозової форми в українській літературі другої половини XX ст.
2. Розвиток лірико-психологічного роману в українській літературі другої половини XX ст.
3. Художнє дослідження людської душі у романі О. Гончара “Тронка”.

4. Художнє дослідження конфлікту між особистістю та тоталітарною системою в українській прозі другої половини ХХ ст.
5. Особливості творення сюжету в “химерному” романі.
6. Розвиток лірико-філософської повісті в українській літературі кінця ХХ ст.
7. Тематичне спрямування української прози повоєнного часу.
8. Прагнення до жанрових і стильових пошуків в українській прозі 50–60-х років ХХ ст.
9. Співіснування ідеалізованих героїв на вимогу часу і борців проти тоталітарної системи у прозі О. Гончара, І. Багряного, П. Загребельного, Ю. Мушкетика, М. Стельмаха, І. Муратова, Григорія Тютюнника.
10. Поглиблення соціально-психологічного аналізу української прози у творчості Ірини Вільде, Р. Іваничука.
11. Розвиток лірико-романтичної стильової течії в українській прозі (О. Гончар, Гр. Тютюнник, Б. Харчук, А. Дімаров, Р. Федорів).
12. Звернення до умовних — казково-фантастичних, алегоричних і асоціативних форм у прозі 70–80-х років (В. Земляк, В. Дрозд, В. Яворівський, Є. Гуцало, Вал. Шевчук). “Химерна” — проза як жанровий феномен української прози кінця ХХ ст.
13. Ідейно-естетичні засади творчості Вал. Шевчука, Ю. Андруховича, О. Забужко, Є. Пашковського.

Література: основна [3; 18; 22];
додаткова [10; 11; 13]

Тема 12. Творчість Олександра Довженка

Аудиторна самостійна робота

Семінарське заняття

1. Тематична і жанрова різноманітність творчості О. Довженка.
2. Поєднання у творчості О. Довженка конкретної життєвої правди і романтизму, реалізму і узагальнено-символічних образів (“Земля”, “Щорс”).
3. “Україна в огні”. Зображення величного образу української жінки, здатної на любов і самопожертву. Політичні звинувачення авторів.
4. Філософське осмислення краси людини і краси природи у творчості О. Довженка (“Зачарована Десна”).

5. “Щоденник” — літопис доби, свідчення про потворну сутність тоталітаризму, трагічну долю українського народу.
6. Майстерність О. Довженка — кінодраматурга.
7. Світова велич О. Довженка — кіномитця.

Позааудиторна пошуково-аналітична робота

Теми для дискусій

1. “Слов’янство поки що дало світові в кінематографі одного великого митця, мислителя і поета — Олександра Довженка” (Чарлі Чаплін).
2. “Історія є рівнодіюча всіх духовних сил і здібностей народу (О. Довженко, “Щоденник”)”.
3. “Я завжди думав і думаю, що без гарячої любові до природи людина не може бути митцем” (О. Довженко).
4. “Я син свого часу і весь належу сучасникам своїм” (О. Довженко).

Творча наукова робота

Теми рефератів

1. Тематична і жанрова різноманітність творчості О. Довженка.
2. Своєрідність гумору в “Зачарованій Десні” О. Довженка.
3. “Нічого в світі так я не люблю, як саджати що-небудь у землю, щоб проізошло” (О. Довженко, “Зачарована Десна”).
4. Розвиток О. Довженком жанрових різновидів кіноповісті та кінопоєми у сучасній українській літературі.
5. Світове значення творчості О. Довженка.
6. Автобіографічний характер твору “Зачарована Десна” О. Довженка.
7. Зв’язок творчості О. Довженка з українською народною творчістю.
8. Поєднання у творчості О. Довженка конкретної життєвої правди і романтизму, реалізму і узагальнено-символічних образів.
9. “Україна в огні”. Зображення величного образу української жінки, здатної на любов і самопожертву. Політичні звинувачення автора.
10. Філософське осмислення краси людини і краси природи у творчості О. Довженка (“Зачарована Десна”).
11. “Щоденник” — літопис доби, свідчення про потворну сутність тоталітаризму, трагічну долю українського народу.

Література: основна [4; 14; 22];
додаткова [10; 11; 22]

Тема 13. Творчість Івана Багряного

Аудиторна самостійна робота

Семінарське заняття

1. Вплив суспільного життя на формування мистецької та громадянської позиції І. Багряного. Участь І. Багряного в українському демократично-визвольному русі. Жанрова різноманітність творчості І. Багряного.
2. Ідейно-естетичне спрямування прозової спадщини І. Багряного.
3. Алегоричність назви, промовиста символіка, динамічність розвитку сюжету роману “Тигролови”. Всепоглинаюча ідея перемоги добра над злом.
4. Автобіографічна основа роману “Сад Гетсиманський” І. Багряного. Творення переконливого образу людини незламної волі і твердої віри в добро, високі моральні принципи. Доля родини Чумаків як символічне втілення жорстокої реальності тоталітарного режиму. Використання в романі фольклорної поетики.
5. Публіцистика І. Багряного.
6. Внесок І. Багряного в розширення тематичних рамок української прози.

Позааудиторна пошуково-аналітична робота

Теми для круглого столу

1. Право особистості на свободу у творчості І. Багряного.
2. “Сміливі завжди мають щастя” (В. Багрянний, “Тигролови”).
3. Особливості індивідуального стилю І. Багряного — прозаїка.
4. Публіцистична діяльність І. Багряного.

Творча наукова робота

Теми рефератів

1. Участь І. Багряного в українському демократично-визвольному русі.
2. Жанрова різноманітність творчості І. Багряного.
3. Ідейно-естетичне спрямування прозової спадщини І. Багряного.
4. Участь І. Багряного в діяльності Мистецького Українського Руху.
5. Алегоричність назви, промовиста символіка, динамічність розвитку сюжету роману “Тигролови”. Перемога добра над злом як провідна ідея твору.
6. Автобіографічна основа роману “Сад Гетсиманський” І. Багряного.

7. Творення переконливого образу людини незламної волі і твердої віри в добро, високі моральні принципи в романі “Сад Гетсиманський” І. Багряного.
8. Доля родини Чумаків як символічне втілення жорстокої реальності тоталітарного режиму в романі “Сад Гетсиманський” І. Багряного.
9. Використання І. Багряним в романі “Сад Гетсиманський” фольклорної поетики.
10. Використання біблійних мотивів у творчості І. Багряного.
11. Сприйняття перекладів роману “Тигролови” І. Багряного англійською мовою.
12. Мотиви поетичної творчості І. Багряного.
13. Публіцистика І. Багряного.
14. Особливості творення сюжету в романі “Тигролови” І. Багряного.
15. Майстерність творення І. Багряним пейзажних картин у романі “Тигролови”.

Література: основна [3; 4; 18];
додаткова [1; 25; 34]

Тема 14. Творчість Уласа Самчука

Аудиторна самостійна робота

Семінарське заняття

1. Участь У. Самчука в літературному процесі української діаспори. Несправедливе вилучення творчості У. Самчука з літературного процесу в Україні. Проблема людської гідності, зображення національної самосвідомості українців — провідні мотиви творчості У. Самчука.
2. Відтворення широкої панорами селянського життя у романі “Волинь”. Майстерність творення персонажів. Ідейно-художнє проектування життя родини Довбенків на складні ідеологічно-політичні процеси, які відбувалися в Україні у першій чверті ХХ ст.
3. “Марія” — перший в українській літературі художній твір про винищення українського селянства, голодомор 1933 року. Використання стилістичних прийомів у створенні реалістичних картин життя українського народу. Зображення трагедії однієї селянської родини як частки трагедії усяєї української нації. По-

будова роману у формі художнього життєпису святих і подвижників християнської церкви. Зображення процесу деформації українського національного характеру. Монументалізм зображення головної героїні — Марії.

4. Значення роману “Марія” в українському літературному процесі.
5. Новаторство У. Самчука — романіста.

Позааудиторна пошуково-аналітична робота

Теми для дискусій

1. Участь У. Самчука в діяльності Мистецького Українського Руху.
2. “Соціалізм несе нам нове життя. Жінка не буде більше рабою чоловіка... Вінчатися не потрібно” (У. Самчук, “Марія”).
3. “...Уласа Самчука можна назвати українським Гомером ХХ століття” (С. Пінчук).
4. Участь У. Самчука в діяльності об’єднання українських письменників “Слово”.
5. Народ, людська гідність, національна свідомість у статті У. Самчука “Нарід чи чернь?”
6. У. Самчук і українська ідея.

Творча наукова робота

Теми рефератів

1. Розвиток У. Самчуком жанрового різновиду роману-хроніки у сучасній українській літературі.
2. Участь У. Самчука в літературному процесі української діаспори.
3. Біблійні мотиви у романі У. Самчука “Марія”.
4. Проблема людської гідності, зображення національної самосвідомості українців — провідні мотиви творчості У. Самчука.
5. “Марія” У. Самчука — художній твір про винищення українського селянства, голодомор 1933 року.
6. Відтворення широкої панорами селянського життя у романі “Волинь” У. Самчука.
7. Майстерність творення персонажів у романі У. Самчука “Волинь”.
8. Ідейно-художнє проектування життя родини Довбенків на складні ідеологічно-політичні процеси, які відбувалися в Україні у першій чверті ХХ ст. у романі У. Самчука “Волинь”.

9. Використання стилістичних прийомів у створенні реалістичних картин життя українського народу в романі У. Самчука “Волинь”.
10. Зображення складних подій ХХ ст. у трилогії “Ост” У. Самчука.
11. Багатоплановість трилогії У. Самчука “Ост”.
12. “Не важно, до якого класу належить порядна творча свідомо людина. Важно, щоб вона такою була” (У. Самчук, “Нарід чи чернь?”).
14. Зображення рис українського національного характеру в романі У. Самчука “Марія”.
15. Розвиток українського національного характеру в романі “Волинь” У. Самчука.
16. Зображення боротьби закарпатських українців за незалежність у романі У. Самчука “Тори говорять”.
17. Тема винищення українського селянства у творчості У. Самчука.

Література: основна [2; 4; 18; 23];
 додаткова [14; 27; 35]

Тема 15. Творчість Григора Тютюнника

Аудиторна робота

Семінарське заняття

1. Проблематика творчості Гр. Тютюнника.
2. Увага до емоційного життя особистості у збірці “Зав’язь”. Художнє осмислення долі покоління “дітей війни”. Зображення високих моральних ідеалів, чистоти й безкомпромісності простої людини. Прагнення Гр. Тютюнника засобами мистецтва звернути увагу на загрозу зростання міщанської, споживацької психології. Засоби творення характерів (портрет, деталь, діалог). Присутність автора у творах.
3. Розробка Гр. Тютюнником жанру новели.
4. Творчість Гр. Тютюнника для дітей (“Дванадцять місяців”, “Климко”, “Ласочка”, “Степова казка”, “Вогник далеко в степу”). Використання прийомів народної поезики.
5. Близькість таланту Гр. Тютюнника і В. Шукшина.
6. Особливості індивідуального стилю Гр. Тютюнника.

Позааудиторна пошуково-аналітична робота

Теми для дискусії

1. Гр. Тютюнник та естетика “шістдесятників”.
2. Роль художньої деталі у прозових творах Гр. Тютюнника.
3. Проблема моральної деградації особистості в оповіданні Гр. Тютюнника “Оддавали Катрю”.
4. Особливості індивідуального стилю Гр. Тютюнника.
5. “Іноді я відчуваю людину, як рана сіль” (Гр. Тютюнник).

Творча наукова робота

Теми рефератів

1. Відтворення проблем сучасності у прозі Гр. Тютюнника.
2. Розвиток Гр. Тютюнником жанру новели у сучасній українській літературі.
3. Моральні цінності ліричного героя новел Гр. Тютюнника.
4. Проблематика творчості Гр. Тютюнника.
5. Осмислення морально-етичних проблем сучасності у збірці “Зав’язь” Гр. Тютюнника.
6. Зображення високих моральних ідеалів, чистоти й безкомпромісності простої людини.
7. Зображення руйнації українського села середини ХХ ст. у прозі Гр. Тютюнника.
8. Засоби творення характерів у новелах Гр. Тютюнника.
9. Особливості творення сюжету в новелах Гр. Тютюнника.
10. Прагнення Гр. Тютюнника засобами мистецтва звернути увагу на загрозу зростання міщанської, споживацької психології.
11. Особливості творення характерів (портрет, деталь, діалог) у творах Гр. Тютюнника.
12. Стилiстичне навантаження присутності автора у творах Гр. Тютюнника.
13. Жанрово-стильові особливості творів Гр. Тютюнника для дітей (“Дванадцять місяців”, “Климко”, “Ласочка”, “Степова казка”, “Вогник далеко в степу”).
14. Використання прийомів народної поетики.
15. Близькість таланту Гр. Тютюнника і В. Шукшина.

Література: основна [6; 22];
додаткова [4; 10; 11]

Тема 16. Творчість Павла Загребельного

Аудиторна самостійна робота

Семінарське заняття

1. Загальна характеристика творчості П. Загребельного. Суспільна ідеологія та кредо письменника, полемічність авторської позиції.
2. Тематична різноманітність романів П. Загребельного.
3. Морально-етичні проблеми українського суспільства та концепція героя у романі “Розгін” П. Загребельного.
4. Романи “Левине серце”, “Вигнання з раю” у руслі “химерної” прози.
5. Розробка П. Загребельним історичної тематики в українській прозі (“Диво”, “Первоміст”, “Смерть у Києві”, “Євпраксія”, “Роксолана”). Розкриття зв'язку між історією та сучасністю, інтелектуально-філософське збагачення української історичної романістики. Посилена увага до загальнолюдських цінностей.
6. Жанрово-стильові особливості роману П. Загребельного “Я, Богдан (Сповідь у славі)”. Прийоми і засоби розкриття образу історичної особистості. Суперечлива оцінка роману літературною критикою.

Позааудиторна пошуково-аналітична робота

Теми для дискусії

1. Особливості індивідуального стилю П. Загребельного.
2. Форма історичного роману як окреслення проблем сучасності.
3. Проблема героя та антигероя у сучасній українській прозі.
4. Відповідальність людини за свої вчинки перед історією у сучасній українській прозі.

Творча наукова робота

Теми рефератів

1. Відображення ролі особистості в історії у романах П. Загребельного “Первоміст”, “Смерть у Києві”.
2. Проблема реалізації творчої, талановитої, цілеспрямованої особистості в романі П. Загребельного “День для прийдешнього”.
3. Внутрішня трагедія сповіді у славі видатної особистості (за романом П. Загребельного “Я, Богдан”).
4. Роль іронії у творах П. Загребельного.

5. Проблематика роману “Диво” П. Загребельного.
6. Значення авторського коментарю у романі П. Загребельного “Диво”.
7. Роль зіставлення часових шарів у романі П. Загребельного “Диво”.
8. Розкриття характерів Ярослава Мудрого і Сивоока як філософські роздуми автора про владу і мистецтво (П. Загребельний, “Диво”).

Література: основна [3; 16; 18];
додаткова [8; 15; 19]

Тема 17. Творчість Михайла Стельмаха

Аудиторна самостійна робота

Семінарське заняття

1. Поєднання суворого реалізму з виявленням глибинної поезії народних характерів у творчості М. Стельмаха.
2. Проблематика романів М. Стельмаха.
3. Тематичне спрямування прози М. Стельмаха.
4. Жанрова своєрідність роману “Чотири броди”. Майстерність використання фольклорно-поетичних прийомів, елементів сюжетів, символів.
5. Ідейно-художній світ М. Стельмаха — драматурга (“Зачарований вітряк”).
6. Місце і роль творчості М. Стельмаха в українській літературі.

Позааудиторна пошуково-аналітична робота

Теми для дискусії

1. Жанрова своєрідність роману “Чотири броди”.
2. Здобутки і невдачі зображення проблем українського села середини ХХ ст. у романах М. Стельмаха.
3. Поєднання ліричного і епічного начал у романах М. Стельмаха.

Творча наукова робота

Теми рефератів

1. Поєднання суворого реалізму з виявленням глибинної поезії народних характерів у творчості М. Стельмаха.
2. Тематичне спрямування прози М. Стельмаха.
3. Проблематика романів письменника.

4. Майстерність використання фольклорно-поетичних прийомів, елементів сюжетів, символів у романі М. Стельмаха “Чотири броди”.
5. Ідейно-художній світ М. Стельмаха — драматурга (“Зачарований вітряк”).
6. Поетичне мислення М. Стельмаха.

Аналіз художніх творів

1. Проаналізуйте поезію М. Стельмаха “Поміж березами дівча іде”. Визначте ідейно-естетичне спрямування, знайдіть постійні епітети.

ПОМІЖ БЕРЕЗАМИ ДІВЧА ІДЕ

Рожевий схід. Галуззя молоде
Пісні виспіває привітні.
Поміж березами дівча іде
У хусточці блакитній.

Рукою гладить пасмо золоте,
Іде, співаючи в долину...
І, може, більше дівчину ніде
Ніколи не зустріну.

Стою під кленом біля джерела —
У серце йдуть пісні привітні.
А дівчина, як молодість, пішла
У хусточці блакитній.

2. Проаналізуйте поезію М. Стельмаха “Усе було: любов, поезія, розлука...” Визначте ідейно-естетичне спрямування, знайдіть художні засоби, які використав автор.

Усе було: любов, поезія, розлука,
Нелицемерна чесність — горда і свята.
І на моїх плечах твої тривожні руки,
В моїх потрісканих устах — твої уста.

Шпиталь і знов розгойдані теплушки,
Де теплоти було тієї, як в мерця,
І протигаз скалічений замість подушки,
Сухий пайок і свист гарячого свинця.

І чорний-чорний сніг над рідною рікою,
Бої гарячі, тепла кров моїх братів...
Усе було — я не обділений судьбою,
Як той набій, що на обочині ржавів.

Мене тривоною вкривало димне небо,
Врізались в тіло шрами пройдених доріг,
Я мало говорив, писав,— я думав більш про тебе
І все-усе я в серці трудному зберіг:

Любов, поезію, і музику, й розлуку,
Розкраяні пожежами студені дні.
І на моїх плечах твої дівочі руки,
І все-усе, що треба зберегти мені!

Література: основна [3; 9; 18];
додаткова [10; 15; 38]

Тема 18. Творчість Олесья Гончара

Аудиторна самостійна робота

Семінарське заняття

1. О. Гончар як представник ліричного крила сучасної української прози.
2. Ідеологічна заангажованість роману “Прапороносці”. Лірико-романтичне змалювання персонажів та образно-стильові особливості твору.
3. Роман у новелах “Тронка”. Зображення титанічної сили людини-творця й людини-руйнівника.
4. Проблематика роману “Собор”. Історія замовчування та повернення в українську літературу.

Позааудиторна пошуково-аналітична робота

Теми для дискусії

1. Лірико-романтичний напрям сучасної української прози.

2. Виразальні можливості роману-трилогії в українській літературі другої половини ХХ ст.
3. Символічне значення назви роману “Собор” О. Гончара.
4. Чому роман “Собор” О. Гончара було вилучено з літературного процесу?

Творча наукова робота

Теми рефератів

1. Особливості ранньої новелістики О. Гончара.
2. “Сьогодні люди помітили свій собор” (О. Гончар, “Собор”).
3. “Виростав Володька під девізом: людина найцінніший у світі капітал. А хіба ні?” (О. Гончар, “Собор”).
4. Роздуми про життя і мистецтво у романі “Циклон” О. Гончара:
5. Елементи неоромантизму у творчості О. Гончара.
6. Жанрово-стильові особливості роману “Циклон” О. Гончара.
7. Ставлення головного героя роману “Твоя зоря” О. Гончара до навколишнього світу.
8. Проблема позитивного героя у прозі О. Гончара.
9. Ідеологічна позитивність героїв прози О. Гончара.

Література: основна [3; 4; 22];
додаткова [5; 10; 15]

Тема 19. Творчість Валерія Шевчука

Аудиторна самостійна робота

Семінарське заняття

1. Творчий шлях Вал. Шевчука як процес творення соціально-психологічної картини українського життя кінця ХХ ст. Ідейно-тематичне розмаїття прозової творчості письменника. Розвиток Вал. Шевчуком барокових традицій в літературі. Дослідження історії становлення духовності українського народу у творчості Вал. Шевчука.
2. Філософічність роману “Три листки за вікном”. Художнє осмислення морально-етичного кодексу людського існування. Розкриття засобами мистецтва обмеженості і замкнутості тоталітарного суспільства.
3. Смиислове навантаження постаті автора у творах “На полі смиренному”, “Дім на горі”.
4. Особливості творення химерного роману.

5. Трансформація біблійних тем, мотивів у творчості Вал. Шевчука з метою сучасного вираження довколишнього світу, людини в цьому світі, її внутрішнього світу.
6. Особливості індивідуального стилю письменника.

Позааудиторна пошуково-аналітична робота

Теми для дискусії

1. Шедеври української культури (Вал. Шевчук, “Дорога в тисячу років: Роздуми, статті, есе”).
2. Яскраві постаті українських перекладачів: Валерій Шевчук про Бориса Тена.
3. Філософічність роману “Три листки за вікном”.
4. Розкриття засобами мистецтва обмеженості і замкнутості тоталітарного суспільства.
5. Розвиток Вал. Шевчуком барокових традицій в літературі.

Творча наукова робота

Теми рефератів

1. Творчість Вал. Шевчука і феномен “хімерного” роману у сучасній українській літературі.
2. Явище українського необароко і романи Вал. Шевчука.
3. Дослідження історії становлення духовності українського народу у творчості Вал. Шевчука.
4. Трансформація біблійних тем, мотивів у творчості Вал. Шевчука з метою сучасного вираження довколишнього світу, людини в цьому світі, її внутрішнього світу.
5. Ідейно-тематичне розмаїття прозової творчості Вал. Шевчука.
6. Художнє осмислення морально-етичного кодексу людського існування у романі Вал. Шевчука “Три листки за вікном”.
7. Сміслові навантаження постаті автора у творах “На полі смиренному”, “Дім на горі”.
8. Філософічність роману Вал. Шевчука “На полі смиренному”.
9. “Від тих, кого ми любимо, нелегко відійти, любов — це Боже відбиття в наших душах” (Вал. Шевчук, “На полі смиренному”).
10. Поєднання реальних картин з фантастичними, ірреальними, умовними у творчості Вал. Шевчука.

Література: основна [5; 16; 22];
додаткова [9; 13; 31]

Рубіжний (модульний) контроль знань студентів до модуля II

Завдання

1. Причини появи в українській літературі прози постмодернізму.
2. Поясніть поняття “хімерного” роману в українській літературі другої половини ХХ ст. Назвіть авторів.
3. Мистецький ідеал особистості українця в трилогії У. Самчука “Ост”.

Змістовий модуль III. Основні тенденції розвитку сучасної української драматургії і театру

Тема 20. Ідейно-естетичні пошуки драматургії другої половини ХХ ст.

Аудиторна самостійна робота

Семінарське заняття

1. Посилення уваги до зображення переживань людини, відродження трагедії, сатиричної комедії, проблемної драми в українській драматургії 50-х років ХХ ст.
2. Пошук нових тем, проблем, життєвих колізій на тлі тенденції безконфліктності та ідеологічного пливу. Засилля шаблонів та схематизму в змалюванні відносин між людьми, в зображенні їхніх характерів.
3. Тематична одноманітність, перевага зовнішніх, подієвих зіткнень у творах О. Корнійчука “Калиновий Гай”, М. Зарудного “На крутих берегах”.
4. Увага до вагомих соціальних конфліктів та явищ у п’єсах Ю. Яновського “Дочка прокурора”, В. Минка “Не називаючи прізвищ”.
5. Розвиток історико-біографічного жанру у творах І. Кочерги (“Пророк”), Ю. Яновського (“Молода воля”), С. Голованівського (“Перший грім”), Л. Смілянського (“Червоні троянди”).
6. Прагнення Ю. Щербака розкрити людські характери у п’єсах “Відкриття”, “Наближення”, “Розслідування”.
7. Відображення поглибленого інтересу до основ людського буття у творчості О. Коломійця, В. Врублевської, Я. Стельмаха, М. Зарудного.
8. Тенденції розвитку українського театру в 90-х роках ХХ ст.

Позааудиторна пошуково-аналітична робота

Теми для дискусії

1. Яскраві події сучасного театрального життя в Україні.
2. Твори української класичної літератури на сучасній театральній сцені.
3. Здобутки та невдачі постановок Андрія Жолдака.
4. Причини занепаду української драматургії та театру на зламі ХХ–ХХІ ст.

Творча наукова робота

Теми рефератів

1. Позитивний герой української драматургії 60-х років ХХ ст. та суспільне замовлення.
2. Відображення морально-етичних проблем суспільства в українській драматургії 60-х років ХХ ст.
3. Явище “виробничої” драми в українській драматургії другої половини ХХ ст.
4. Використання умовно-символічних образів в українській драматургії другої половини ХХ ст.
5. Зображення громадянської мужності у п'єсах В. Врублевської, М. Стельмаха.
6. Розвиток соціально-психологічної драми в українській драматургії 70-х років ХХ ст.
7. Розвиток соціально-побутової драми в українській драматургії другої половини ХХ ст.

Література: основна [1; 18; 24];
додаткова [10; 11; 32]

Тема 21. Творчість Олексія Коломійця

Аудиторна самостійна робота

Семінарське заняття

1. Тематична різноманітність драматургії О. Коломійця.
2. “Дикий Ангел”. Болючі проблеми сучасності: моральні основи життя родини, стосунки дітей і батьків, ставлення до своїх обов'язків, відповідальність батьків за виховання дітей. Відображення психологічної складності індивідуального характеру у п'єсі.

3. Ідейно-тематичні пошуки О. Коломійця. Жанрова різноманітність творчості О. Коломійця.
4. Особливості творення образів-характерів у п'єсах драматурга. Майстерність діалогів, особливості композиції п'єс О. Коломійця.
5. Сценічний успіх п'єс О. Коломійця.
6. Місце і значення творчості О. Коломійця в сучасному літературному процесі.

Позааудиторна пошуково-аналітична робота

Теми для дискусії

1. Єдність дії, місця і часу в драматичному творі.
2. Українська драма, комедія, трагедія у другій половині ХХ ст.
3. Використання елементів умовності, фантастики у п'єсах О. Коломійця.
4. “Серед дороги зупинилися? Ні сюди, ні туди. Життя знайде і розкаже вашу любов, коли вона така!..” (О. Коломійць, “Дикий Ангел”).

Творча наукова робота

Теми рефератів

1. Розширення тематики сучасної української драматургії у творчості О. Коломійця.
2. Відображення психологічної складності індивідуального характеру у п'єсі “Дикий Ангел” О. Коломійця.
3. Сценічний успіх п'єс О. Коломійця.
4. Використання елементів гумору і сатири у п'єсах О. Коломійця.
5. Порівняльна характеристика комедій О. Коломійця “Фараони” та Аристофана “Лісістрата”.
6. “Чомусь думають — до музики треба талант, до пісні слух, а майстром абихто...” (О. Коломійць, “Дикий Ангел”).
7. “Отак я іноді життя своє бачу — як труба... І з цього, і з того боку порожнеча” (О. Коломійць, “Дикий Ангел”).
8. “У всьому, у малому й великому, єдиний порадник — правда! Чуєш, правда!” (О. Коломійць, “Дикий Ангел”).
9. Проблема стосунків між батьками та дітьми за твором О. Коломійця “Дикий Ангел”.
10. “Толубі олені” О. Коломійця як “повість про кохання”.

Література: основна [3; 18; 22];

додаткова [13; 33; 34]

Рубіжний (модульний) контроль знань студентів до модуля III

Завдання

1. Схарактеризувати тематичне розмаїття української драматургії другої половини XX – початку XXI ст.
2. Майстерність творення діалогів у п'єсах О. Коломійця.
3. Пояснити значення назви твору О. Коломійця “Голубі олені”.

Тема 22. Українське літературно-мистецьке життя на зламі XX–XXI ст.

Аудиторна самостійна робота

Семінарське заняття

1. Інтенсивність оновлення української літератури наприкінці 80-х років XX ст.
2. Повернення в українську культуру творчості несправедливо замовчених письменників.
3. Осягнення першосутності світу, необхідності духовної свободи у творчості “вісімдесятників” (І. Римарук, І. Малкович, С. Короненко, Л. Таран, В. Медвідь, В. Кожелянко).
4. Розмаїття стильових та естетичних уподобань письменників. Використання елементів карнавалу, сміхової культури в літературі.
5. Явище експериментальної прози в українській літературі.
6. Естетика руйнування штампів соціалістичного реалізму в творчості представників угруповань “Бу-Ба-Бу”, “Лугосад”.
7. Роль і місце сучасної української літератури у мистецькому освоєнні світу.

Позааудиторна пошуково-аналітична робота

Теми для дискусії

1. Роль української літератури в період національного та суспільного оновлення початку 90-х років XX ст.
2. Стильові та естетичні відкриття українських письменників початку XXI ст.
3. Внесок сучасної української літератури у мистецькому освоєнні світу.

Творча наукова робота

Теми рефератів

1. Використання елементів карнавалу, сміхової культури в українській експериментальній прозі на зламі ХХ–ХХІ ст.
2. Етичні та естетичні засади творчості представників угруповань “Бу-Ба-Бу”, “Лугосад”.
3. “Геополітичний ідеал” публіцистики Ю. Андруховича.
4. Філософія української ідеї у трактування О. Забужко.
5. Феномен духовної свободи у творчості “вісімдесятників” (І. Рибмарук, С. Короненко, Л. Таран, В. Медвідь, В. Кожелянко).
6. Ліричний герой української поезії початку ХХІ ст.
7. Проблематика малої прози на зламі ХХ–ХХІ ст.
8. Полемізм есеїстики О. Забужко.

Аналіз художніх творів

1. Проаналізуйте поезію Юрія Андруховича “Дует”. Визначте ідейно-естетичне спрямування, знайдіть художні засоби, які використав автор.

ДУЕТ

До нічного пейзажу тулився невиспаний вітер.
Між землею і небом висячі плантації квітів...
У червоних кульбабах електроосвітлення вулиць
дві самітні тендітні душі — рука в руку — вгорнулись.
Між землею і небом ходили поет і блудниця.
Був на ньому позичений фрак, а на ній —
з реп'яхами спідниця.
І такі вони бачили сни, що зірки були заздрі,
і були вони досить смішні, але й, кажуть, прекрасні.
Їх невтолене так і боліло невтоленим —
у безлюдні піски повтікати б їм степом оголеним.
Але це було щастям: у ночі туманні та хмарні
заблукати у місті, де квітнуть осінні ліхтарні,
і довіку ходити удвох по висячій плантації,
де кульбаби горять і наспівані сни повертаються...

2. Проаналізуйте поезію Ігоря Малковича “Ольвія дальня слів твоїх майже нечутна...” Визначте ідейно-естетичне спрямування, знайдіть стилістичні прийоми, які використав автор.

Ольвія дальня слів твоїх майже нечутна,
Кола твого наймення губи мої не розімкнуть,
Світло розтане, як сніг: темно буде і смутно,
Альт мовчазний вкриє пледом тебе, наче лікар.
Нині ти знову прийдеш, навіть в цім післясніжжі,
Але лице твоє води розмиють наскрізні.

Фавни смичків забредуть і заблудяться в гіллі,
Ефи альтів западуться в задовгім мовчанні,
Нагло на голову час сипоне перетлілий,
Ельфи опустять для тебе ключі незвичайні:
Ними тисячоліття замкнеш — і довіку
Кола наймення твого уста нічії не розімкнуть —
Очі ж твої з цього вірша ніколи не зникнуть...

3. Проаналізуйте поезію Оксани Забужко “Відлопотиш дощами за ворота...” Визначте ідейно-естетичне спрямування, знайдіть художні засоби, які використала автор.

Відлопотиш дощами за ворота,
В щілинах бруку виросте трава —
А потім будуть знову в мушлі рота,
Між скойок губ світитися слова.
Розтанеш в димній сутіні вокзалу —
Але осяде в пам'яті, на дні,
Обличчя жінки, що тебе кохала,
І білий птах фіранки у вікні,
І тишина в ласкавих рукавичках,
І у плющі заплутаний балкон...
Щось відщемить. Щось — охолоне в звичку
(Бо й молодість — як скло під каблуком!).
Та через гони літ, на повороті,
Благатимеш у долі лиш одно:
Дощем навшпіньках увійти в ворота
І — пошепки — поплакати в вікно...

4. Проаналізуйте поезію Оксани Забужко “Голосом вісімдесятих”. Визначте ідейно-естетичне спрямування, знайдіть художні засоби, які використала автор.

ГОЛОСОМ ВІСІМДЕСЯТИХ

Ти відчуєш не зразу —
відчуєш, коли вже — по літі
(зачиняються літні кав'ярні, і столики знято з терас):
Із двадцятого віку, немов із м'яча,
вже зі свистом виходить повітря;
Набрякає нечутно наступний —
уже не для нас,
не про нас.
Не для нас, не про нас...
Те, що наше, коротке, як видих:
Ще хвилина — і вже
в сплотнілих залякне снігах
Твоє місто, туристам
розпродане на краєвиди,
На квартали і сквери,
де твоя не ступала нога.
Хто тоді позбира
голоси наші тьмяні і хворі —
Воскресити на звук наше місто на теплих горбах, —
Коли навстіж стоять небеса, де віками стояли собори, —
І байдужа, як їх об'єктиви, проходить туристів юрба?..
.....
О жорстоке століття, закроене з воєн і боєнь!
Не встигаєм забути усе, що до нас відбуло,
Як на голови нам пада з неба який-небудь “Боїнг”,
Підломивши під себе обвисле криваве крило.
О смертельний наш вік!
Хто, як юністю, ним перехворів,
Той довіку вчуватиме руку його на плечі.
В тому році, коли мені стукне за графіком сорок,
За століттям засунуться ковані брами,
і брязнуть у воду ключі.
Моє хворе століття, моє голомозе століття!

Як безгучно і швидко тебе до шпиталю внесуть!..
Тільки ми,
Ще дітьми,
так, немов шоколад з сухозлітки,
Із твоїх кінохронік навчилися виядрювать суть.
Ми, в утробі ще зрячі,
в колісці — на все приготовані:
На обвуглених пнях
тих родин, що лягли до ноги,
Зачинали нас в ночах батьки реабілітовані,
Синім киснем надій накачавши нам вени тугі.
Ми прийшли навздогін.
Ми щасливо вродились: ми — чисті,
Не стріляли у спину, і нам не стріляли в лице...
Тільки чом же так важко на пагорбах дихає місто,
Мов накидане скупю тремтячим шорстким олівцем?..
Нас не крило по шанцях шрапнеллю, болотом і матом,
Олівець нам не падав з безкровно-слабої руки, —
Тільки з лекцій естетики
нас знімали чомусь в військомати,
І разом із дипломом вручали військовій квитки.
І коли ми крізь юність бряжчали словесним металом
І любов по копійці міняли бозна-де і з ким, —
Непритомною пам'яттю тіл,
спраглих тіл
ми весь час пам'ятали,
Що на київській крові десь родять афганські піски...
.....
І, націливши в завтра осклілі промерзлі очиська,
Я кричу вам усім, мов морзянкою б'ю по стіні:
Напишіть, о прошу, напишіть
Це своє найпрекрасніше в світі,
Мов губи, закушене місто,
У густому столітті відлите, як у бурштині!
І тоді
хай не йменнями — датами наших народжень
Розітнемо віки, що нахлинуть, важучі й нові...
Вік продовжить нам віку —
і ми свою повість продовжим:

Після того, як — сорок,
до того, як — сорок:
допоки живі.

5. Проаналізуйте поезію Олександра Іванця “Багатообіцяюча пісенька”. Визначте ідейно-естетичне спрямування, знайдіть стилістичні прийоми, які використав автор.

Багатообіцяюча пісенька
Все-таки ще по-Божому
З нами життя обійшлося:
Кожному, кожному, кожному,
Кожному знайдено щось.

Кожному незнаменитому —
Слави фужер лимонадний,
Кожному Мартіну Ідену —
Власний ілюмінатор.

Кожній біді непрошеній
Протиставляють волю,
А голові непорожній —
Крука над головою.

Кожній дрібноті службовій
Є мрія про вознесіння.
Кожній великій любові —
Пишне, бучне весілля.
Кожному, кожному, кожному,
Кожному знайдено щось.
Що ж мені, що ж мені, що ж мені?
Що ж?

6. Проаналізуйте поезію Василя Герасим'юка “Сувеніри”. Визначте ідейно-естетичне спрямування, знайдіть художні засоби, які використав автор.

СУВЕНІРИ

Ти що заробив на сухій різьбі?
Те, що заробляв на своїм горбі.
Замало тут інкрустацій.
Якщо ти розумний — Союз велик —
куди і не хочеш веде язик,
де, окрім країв і націй,

є дуже багато потрібних баз,
там завше чекають тебе якраз —
під маркою “сувеніри”.

І хто б там не морщив які лоби,
у тебе — замовлення на торби
хоч з дідька самого шкіри.

Лиш був би малюнок — сюжетів тьма.
Ковбой чи Леонтъев — проблем нема.
Як мовиться — мав би фацу.
По той бік Карпат — благодать, як скрізь:
з тайги закарпатці привозять ліс —
будують хати-палаці.

Та я про торби. Не повірять маг:
будинки вміщаються в тих торбах,
бува, й кількаповерхові.

Ще й різні машини, і ще, і ще... —
У декого і... бомбосховище...
Лише б у добрі й любові.

Батьки помиралі у мозолях.
Не знають вони у вузьких гробах,
що їх наймудріші чада
не на полонинах і не в лісах,
не в світі, а тут, біля них, в торбах
знайшли собі “все, що нада”.

Бо мудрий не той, хто торби ті шив,
а той, хто купив і продать зумів

дорожче, стократ дорожче.
Ото вже і голови. І не гріх
колись поіменно назвати їх,
бо доки вже: гроші, гроші...

Та я про торби. На семи горбах
стояв Древній Рим. На страшних торбах
настоялась Гуцулія.

Ми вірили: все на землі мина.
А нині куди вже нам сатана
модерні торби пришиє?

Було, наші предки з торбами йшли,
ми знаємо, що в тих торбах несли,
тому ми й прийшли до тям.
Є все в нас. В достатках сини ростуть.
Але на Страшний (не забули?) Суд
з чим прийдемо ми?

З торбами.

7. Проаналізуйте поезію Василя Герасим'юка “Жовта нитка буде. Нитка жовта”. Визначте ідейно-естетичне спрямування, знайдіть стилістичні прийоми, які використав автор.

Жовта нитка буде. Нитка жовта.
Жовта барва горбиться, як віск.
Ти не щез — на полотні зійшов ти
проступаєш, як осінній ліс
крізь імлу досвітню.
А зворотна
є стезя?!
А нитка вже ж іде!

На горби накинємо ці полотна —
слід наш, може, ангел віднайде.

8. Проаналізуйте поезію Василя Голобородька “Хай слово тоді умре...” Визначте ідейно-естетичне спрямування, знайдіть художні засоби, які використав автор.

Хай слово тоді умре,
хай забудеться все сказане і написане.
Хай вмовкнуть радіо і промовці,
і перестануть виходити органи брехні — газети,
і згорять бібліотеки — ці кладовища
засушених метеликових слів.

Тоді в лісі випаде сніг
і людина вийде зустрічати друга
і пташка, що живе в білому лісі,
покладе одне крило на одного,
а друга на іншого, просто прощобече.
І то як блага вість.

9. Проаналізуйте поезію Ігоря Римарука “Хортиця”. Визначте ідейно-естетичне спрямування, знайдіть художні засоби та стилістичні прийоми, які використав автор.

ХОРТИЦЯ

Скеля здвигнула плечима — і звуки
впали в її пошрамовані руки,
й ми провалились у дзеркало вод,
де неімуці, що сраму не імуть,
із кам'яними братами німими
тихо й суворо ведуть хоровод.

Кличуть — і ми в їхнє коло стаємо,
кличе із глибу вогонь потаємний,
кличе стріла зі слов'янських грудей,
кличуть криниці, давно пересохлі,
кличуть зірниці чумацької солі
і ненароджене слово гряде.

Це потойбіччя? чи пам'ять? чи кара?
скільки віків нас ця тиша чекала?
хто кровотечу джерел залата?
Як ти випрочуєш з дзеркала тіло!
в скаля пірнаєш зболіло і біло...
а виринаєш — така золота! —

і розімкнулося коло, і звуки
з небом злились у нестримну сполуку,
і проспівали осанну ліси...

Ще тільки мить — і в безсмертя зіллються
води легенд, попелищ, революцій,
мого Дніпра і твоєї сльози.

Література: основна [15; 21; 26];
додаткова [12; 24; 26; 33]

Підсумковий контроль знань студентів

Питання для самоконтролю

1. Гострота і актуальність проблематики роману “Собор” О. Гончара.
2. Громадянські мотиви творчості Б. Олійника.
3. Джерела творчості письменника й митця О. Довженка.
4. Діалектика стосунків митця й суспільства у поемі “Сніг у Флоренції” Л. Костенко.
5. Еволюція образності в творчості І. Драча.
6. Естетика страждання в творчості В. Стуса.
7. Жанрові особливості історичного роману у віршах “Маруся Чурай” Л. Костенко.
8. Жанрово-стильові особливості роману “Волинь” У. Самчука.
9. Літопис доби у “Щоденнику” О. Довженка.
10. Збірка Д. Павличка “Таємниця твого обличчя”. Мотиви, виражальні засоби.
11. І. Драч — поет інтелектуал.
12. Історична основа роману “Смерть у Києві” П. Загребельного.
13. Сценічний успіх п'єс О. Коломійця.
14. Історія і сучасність в драматичному творі “Берестечко” Л. Костенко.

15. Комедія “Фараони” О. Коломійця: моральний та естетичний ідеал, типізація, поетичні узагальнення, образно-стильова система, новаторська форма.
16. Крах тоталітарної системи і його вплив на формування нових стильових напрямів української літератури.
17. Літературний процес 60–90-х років ХХ ст. Особливості суспільно-політичного й духовного розвитку України цього періоду. Основні напрями та тенденції в розвитку літератури.
18. Літературно-критична творчість П. Загребельного.
19. Народнопісенне мислення в драматичній поемі Л. Костенко “Дума про братів Неазовських”.
20. Новаторство поезії Д. Павличка.
21. Новелістика П. Загребельного.
22. Образ України в поетичній спадщині В. Стуса.
23. Художньо-естетичний ідеал людини у творчості Олеся Гончара.
24. Основні ознаки українського літературного шістдесятництва ХХ ст.
25. Поглиблення гуманістичних начал в поезії В. Симоненка.
26. Розвиток малих прозових жанрів в українській літературі другої половини ХХ ст.
27. Романи П. Загребельного: традиції і новаторство.
28. Специфіка відображення соціальних зрушень в поезії Л. Костенко.
29. Перекладацька спадщина В. Стуса.
30. Майстерність Д. Павличка — перекладача.
31. Творчість В. Шевчука і жанр химерного роману.
32. Тематика творчості О. Коломійця.
33. Увага до діалектики душі особистості в новелах Григора Тютюнника.
34. Український роман 50–90-х років ХХ ст.
35. Філософсько-естетичні мотиви лірики В. Стуса.
36. Художні здобутки української поезії 60–90-х років ХХ ст.
37. Художньо-філософське осмислення стосунків між людиною і природою у творі О. Довженка “Зачарована Десна”.
38. Тема призначення мистецтва у творчості Є. Маланюка.
39. Образ України — смислова основа творчості Є. Маланюка.
40. Пісенна творчість А. Малишка.
41. Розвиток лірико-романтичної стильової течії в українській прозі другої половини ХХ ст.

42. Автобіографічна основа роману І. Багряного "Сад Гетсиманський".
43. Ідейно-естетичне спрямування прозової спадщини І. Багряного.
44. Тематичне спрямування прози М. Стельмаха.
45. Особливості композиції роману М. Стельмаха "Чотири броди".
46. Утвердження неповторності людської особистості у поезії В. Симоненка.
47. Художнє розкриття теми Голодомору 20–30-х років в українській літературі ХХ ст.
48. Розвиток Вал. Шевчуком барокових традицій в українській літературі.
49. Явище експериментальної прози в українській літературі кінця ХХ ст.
50. Внесок Б. Олійника у розвиток ліро-епічної поеми.
51. Ідейно-естетичні декларації Мистецького Українського Руху.
52. Система естетичних поглядів на літературу у творчості поетів Нью-Йоркської групи.
53. Розвиток сонету в сучасній українській поезії.
54. Жанрово-стильові особливості роману П. Загребельного "Я, Богдан (Сповідь у славі)".
55. Зображення людини-творця у романі Олеся Гончара "Тронка".
56. Елементи естетики руйнування штампів соціалістичного реалізму в творчості представників мистецьких угруповань кінця ХХ ст.
57. Внесок Уласа Самчука у розвиток сучасної української прози.
58. Розвиток родини Морозів у трилогії Уласа Самчука "Ост".
59. Мистецьке осмислення проблеми "батьків і дітей" у трилогії "Ост" Уласа Самчука.
60. Естетичні засади феномена "вісімдесятників" у сучасній українській поезії.

Список художніх творів і праць для самостійного опрацювання

1. Андрухович Ю. "Перверзія", "Рекреації", "Московіада", "Дванадцять обручів".
2. Багряний І. "Тигролови", "Сад Гетсиманський".
3. Герасим'юк В. "Була така земля", "Поет у повітрі".
4. Гончар О. "Прапороносці", "Собор", "Тронка", "Берег любові", "Твоя зоря".

5. Довженко О. “Земля”, “Щорс”, “Україна в огні”, “Повість полум’яних літ”, “Зачарована Десна”, “Щоденник”.
6. Драч І. “Соняшник”, “Корінь і крона”, “Сонце і слово”, “Чорнобильська мадонна”.
7. Забужко О. “Польові записки з українського сексу”, “Сестро, сестро”, “Репортаж з 2000-го року”, “Філософія української ідеї та європейський контекст: Франківський період”.
8. Загребельний П. “Диво”, “Первоміст”, “Смерть у Києві”, “Євпраксія”, “Роксолана”, “Брухт”.
9. Коломієць О. “Дикий Ангел”, “Фараони”, “Голубі олені”, “Кравцов”.
10. Костенко Л. “Проміння землі”, “Вітрила”, “Мандрівки серця”, “Маруся Чурай”, “Берестечко”.
11. Кочерга І. “Свіччине весілля”, “Ярослав Мудрий”, “Алмазне жорно”, “Майстри часу”.
12. Маланюк Є. “Стилет і стилос”, “Гербарій”, “Земля і залізо”, “Земна мадонна”, “Перстень Полікрата”, “Влада”, “Серпень”.
13. Малишко А. “Лірика”, “З книги життя”, “Полудень віку”, “Серпень душі моєї”.
14. Мушкетик Ю. “Суд”, “Біла тінь”, “Крапля крові”, “Яса”, “Обвал”.
15. Олійник Б. “Вибір”, “Заклинання вогню”, “Сива ластівка”, “Урок”, “Дума про місто”.
16. Павличко Д. “Любов і ненависть”, “Білі сонети”, “Київські сонети”, “Сонети подільської осені”, “Таємниця твого обличчя”.
17. Римарук І. “Діва Обида”.
18. Самчук Улас. “Волинь”, “Марія”, “Ост”.
19. Симоненко В. “Тиша і грім”, “Земне тяжіння”.
20. Стельмах М. “Чотири броди”, “Правда і кривда”, “Зачарований вітряк”.
21. Стус В. “Зимові дерева”, “Веселий цвинтар”, “Свіча в свічаді”, “Палімпсести”, “Дорога болю”, “Листи до сина”.
22. Тютюнник Гр. “Зав’язь”, “Климко”, “Ласочка”, “Степова казка”, “Вогник далеко в степу”.
23. Шевчук Вал. “Три листки за вікном”, “На полі смиренному”, “Дім на горі”.
24. Шкляр В. “Ключ”, “Елементал”, “Кров кажана”.

СПИСОК ЛІТЕРАТУРИ

Основна

1. *Антологія української драматургії*. — К.: Мистецтво, 2004.
2. *Антологія української поезії другої половини ХХ ст.* / Упоряд. Ю. Ковалів. — К.: Гранослов, 2000.
3. *Бернадська Н. І. Українська література ХХ ст.* — К.: Знання-Прес, 2002.
4. *Видатні постаті України: Біогр. довід.* / Г. В. Щокін, М. Ф. Головатий, В. А. Гайченко та ін. — К.: МАУП; Книжкова палата України, 2004.
5. *Горнятко-Шумилович А.* Боротьба за “автентичну людину”: Про за Валерія Шевчука як віддзеркалення екзистенціалізму. — Л., 1999.
6. *Гримич Г.* Загадка творчого бунту: Новелістика українських шістдесятників: Літ.-крит. нарис. — К.: Укр. письм., 1993.
7. *Гундорова Т.* Проявлення слова. Дискусія раннього українського модернізму. Постмодерна інтерпретація. — Л.: Літопис, 1997.
8. *Дем'янівська Л.* Андрій Малишко: Життя і творчість. — К.: Дніпро, 1985.
9. *Загороднюк В.* Психологізм творчості Михайла Стельмаха. — К.: Акцент, 2002.
10. *Льницький М.* Дмитро Павличко: Нарис творчості. — К.: Дніпро, 1985.
11. *Льницький М.* Іван Драч. — К.: Рад. письм., 1986.
12. *Клочек Г.* Поетика Бориса Олійника: Літ.-крит. нарис. — К.: Рад. письм., 1989.
13. *Ковалевський О. В.* Ліна Костенко: Філософія бунту й “філософія серця”. — Х.: Прапор, 2001.
14. *Корогодський Р.* Довженко в полоні: Розвідки та есеї про Майстра / Упоряд. В. Шевчук. — К.: Гелікон, 2000.
15. *Павличко С.* Дискурс модернізму в українській літературі. — К.: Либідь, 1997.
16. *Павлишин М.* Канон та іконостас. — К.: Час, 1997.
17. *Початки: Антологія молодого поезії* / Упоряд. А. Бондар. — К.: Смолоскип, 1998.
18. *Стильові тенденції української літератури ХХ століття* / Упоряд. Н. Шумило. — К.: Ін-т літ-ри ім. Т. Г. Шевченка, 2004.
19. *Стус Д.* Василь Стус: життя як творчість. — К.: Факт, 2005.

20. *Ткаченко А.* Василь Симоненко: Нарис життя і творчості. — К.: Дніпро, 1990.
21. *Ткачук М.* Інтерпретації: Літературно-критичні статті, творчі портрети українських поетів ХХ ст. — Т., 1999.
22. *Українська література у портретах і довідках.* — К.: Либідь, 2000.
23. *Український Гомер ХХ століття: До 90-річчя від народження У. Самчука.* — Рівне, 1994.
24. *Українські письменники: Бібліографічний словн.* — К., 1965. — Т. 1–5.
25. *Штонь Г.* Духовний простір української ліро-епічної прози — К., 1987.
26. *Шугай О.* Іван Багряний, або Через терни Гетсиманського саду. — К.: Рада, 1996.
27. *Шитова Л.* Я воскрес, щоб з вами жити. Філософія життя у творчості Василя Симоненка. — К.: Вид-во Чабаненко Ю. А., 2006.

Додаткова

1. *Багряний І.* Публіцистика. — К.: Смолоскип, 1996.
2. *Брюховецький В.* Ліна Костенко: Нарис творчості. — К.: Дніпро, 1990.
3. *Вечеря на дванадцять персон: Житомирська прозова школа.* — К.: Генеза, 1997.
4. *Вічна загадка любові: Літературна спадщина Григора Тютюнника. Спогади про письменника.* — К.: Рад. письм., 1988.
5. *Гончар О. Т.* Збір. творів: У 7 т. — К.: Дніпро, 1989.
6. *Жінка як текст: Емма Андіївська, Соломія Павличко, Оксана Забужко: Фрагменти творчості і контексти.* — К.: Факт, 2002.
7. *Забужко О.* Хроніки від Фортінбраса. Вибрана есеїстика 90-х. — К.: Факт, 2001.
8. *Загребельний П.* Український шлях. — К.: Києво-Могилянська Академія, 2004.
9. *Зборовська Н.* Код української літератури: Проект новітньої української літератури. — К.: Академвидав, 2006.
10. *Історія української літератури: У 2 т.* — К.: Наук. думка, 1987–1988.
11. *Історія української літературної критики.* — К.: Наук. думка, 1988.
12. *Квіти в темній кімнаті: Сучасна українська новела.* — К.: Генеза, 1997.

13. *Клочек Г. Д.* У світлі вічних критеріїв: Про систему критеріїв оцінки літературного твору. — К.: Дніпро, 1989.
14. *Кудрявцев М.* Драма ідей в українській новітній літературі ХХ ст. — Кам'янець-Подільський: Оіум, 1997.
15. *Логвиненко О. М.* Сучасний український роман: Еволюція, характер, стиль. — К.: Вища шк., 1989.
16. *Лубківський Р.* Сповідь. Молитва. Присяга: Літературний портрет Дмитра Павличка. — К.: Веселка, 2004.
17. “*Не відлюбив* свою тривогу ранню”: Василь Стус — поет і людина: Спогади, листи, поезії. — К.: Укр. письм., 1983.
18. *Павличко Д.* Сонети. Світовий сонет. — К.: Генеза, 2004.
19. *Павло Загребельний* у спогадах сучасників. — Т.: Лілея, 1998.
20. *Пархомик Р. Я.* По дорозі в казку українського модернізму. — Запоріжжя: Дике поле, 1996.
21. *Письменники України* — жертви сталінських репресій. — К.: Рад. письм., 1991.
22. *Плачинда С. П.* Олександр Довженко. — К.: Молодь, 1980.
23. *Поезія* Ліни Костенко в часах перехідних і вічних: Матеріали круглого столу / Ред.-упоряд. Т. В. Шаповаленко. — К.: Вид. дім “Києво-Могилянська Академія”, 2005.
24. *Поліщук Я.* Міфологічний горизонт українського модернізму. — Івано-Франківськ: Лілея НВ, 1998.
25. *Прісовський Є.* Відповідальність за слово: Літ.-крит. статті. — О.: Маяк, 1994.
26. *Римарук І.* Вісімдесятники: Антологія нової української поезії. — Едмонтон, 1990.
27. *Сверстюк Є.* Блудні сини України. — К.: Т-во “Знання”, 1993.
28. *Скирда Л.* Сучасна українська поема. — К.: Либідь, 1990.
29. *Соловей Е. С.* Українська філософська лірика. — К.: Юніверс, 1998.
30. *Стус. В.* Твори: В 6 т. — 9 кн. — Л.: Провіта, 1994–1997.
31. *Тарнашинська Л.* Художня галактика Валерія Шевчука: Постать сучасного українського письменника на тлі західноєвропейської літератури. — К.: Вид-во Олени Теліги, 2001.
32. *У чеканні театру:* Антологія молоді драматургії / Упоряд. Н. Мірошниченко. — К.: Смолоскип, 1998.
33. *Українська література.* — К.; Іршінь: Перун, 2000.
34. *Українська літературна енциклопедія.* — К.: Укр. енцикл., 1995.
35. *Улас Самчук:* Дослідження, бібліографія. — Рівне: Азалія, 1994.

36. *Шерех Ю.* Третя сторожа. Література. Мистецтво. Ідеологія. — К.: Дніпро, 1993.
37. *Шитова Л.* Я воскрес, щоб з вами жити. Філософія життя і творчості Василя Симоненка. — К.: Вид-во Чабаненко Ю. А., 2006.
38. *Штонь Г.* Романи Михайла Стельмаха. — К.: Наук. думка, 1985.
39. *Штонь Г.* Духовний простір української ліро-епічної прози. — К.: Ін-т літ-ри ім. Тараса Шевченка НАН України, 1987.

ЗМІСТ

Пояснювальна записка.....	3
Тематичний план дисципліни “Сучасна українська література”	4
Зміст самостійної роботи з дисципліни “Сучасна українська література”	5
Список літератури	70

Відповідальний за випуск	<i>А. Д. Вегеренко</i>
Редактор	<i>Т. М. Коліна</i>
Комп'ютерне верстання	<i>М. М. Соколовська</i>

Зам. № ВКЦ-3277

Міжрегіональна Академія управління персоналом (МАУП)
03039 Київ-39, вул. Фрометівська, 2, МАУП